

**XXIX Forum Ekonomiczne
w Krynicy**
str. 4–5

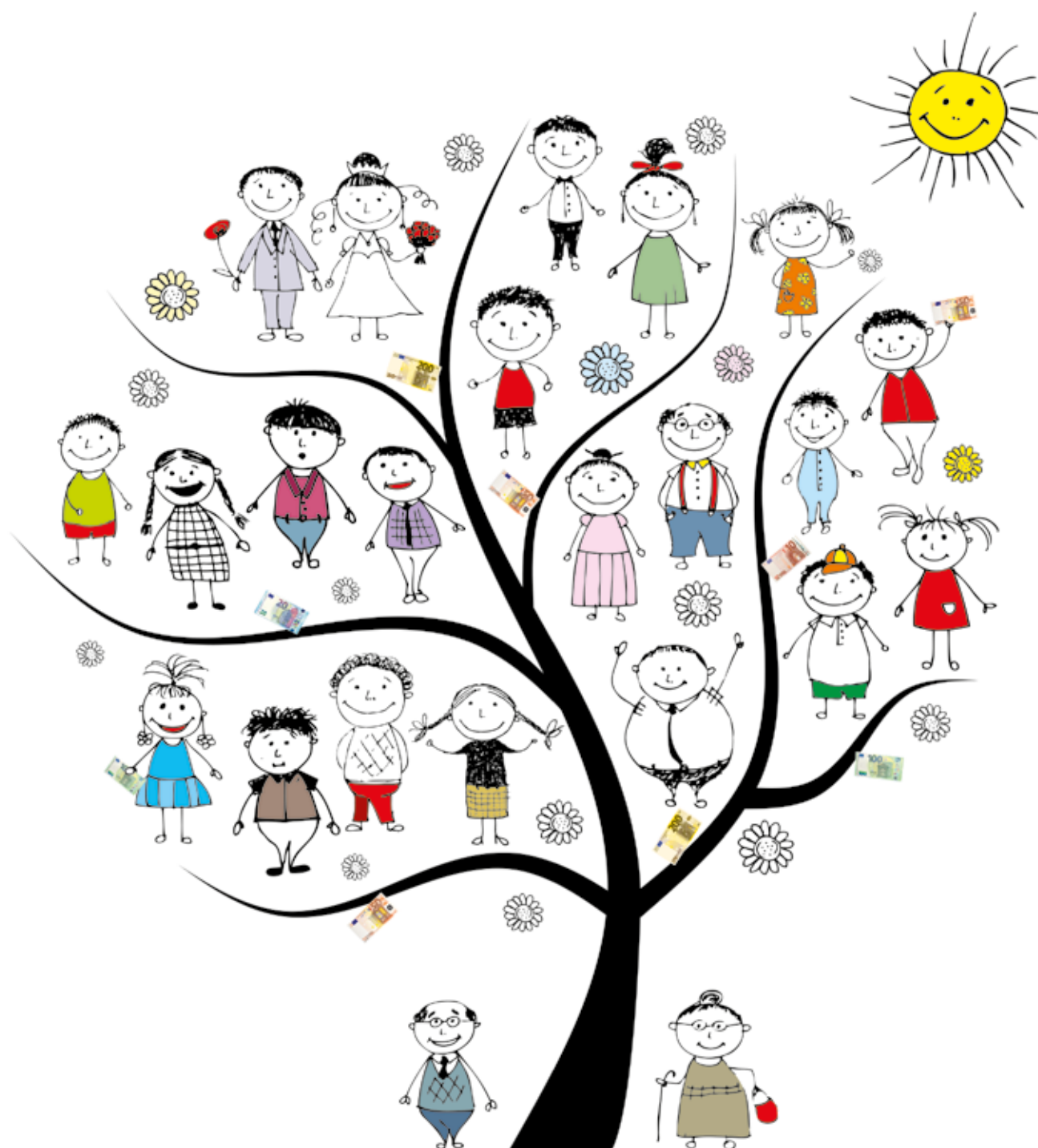
**Sukcesja w firmach
rodzinnych**
str. 24–25

**Kontrola
projektów**
str. 46–47

w Centrum

Magazyn Projektów Europejskich

ISSN 2545-1383 **Nr 4/2019**

Słowo wstępne – dr Leszek Buller
str. 3

W CENTRUM

**Centrum Projektów Europejskich
na XXIX Forum Ekonomicznym w Krynicy**
str. 4

Dzień Współpracy Europejskiej
str. 6

Dzielmy się doświadczeniem i uczmy się
str. 12

**Zapobieganie niepełnosprawnościom
u dzieci**
str. 14

UNIA EUROPEJSKA

**Komisja Europejska u progu zmian
przepisów socjalnych**
str. 16

WIEDZA EDUKACJA ROZWÓJ

Pomoc wykluczonym
str. 18

Dla rodziców dzieci z niepełnosprawnością
str. 19

Zrealizuj swój pomysł z PO WER
str. 22

Sukcesja w firmach rodzinnych
str. 24

**PO WER dla zdrowia psychicznego dzieci
i młodzieży**
str. 26

FUNDUSZE EUROPEJSKIE W REGIONACH

Inwestycje w edukację najmłodszych
str. 28

Centra kultury poszerzają ofertę dzięki UE
str. 32

KREATYWNA EUROPA

**Kreatywność i innowacyjne pomysły
w kulturze rozwiązują problemy społeczne**
str. 34

HORYZONT 2020

UE wspiera uczenie się całych rodzin
str. 38

FUNDUSZE NA OCHRONĘ ZDROWIA

Dla dobra matek, dzieci i nie tylko
str. 40

FUNDUSZE NORWESKIE

Czas na przedsiębiorcze kobiety
str. 44

EKSPERT RADZI

**Kontrola projektów w aspekcie
sprawdzania budżetu rodzinnego**
str. 46

RODO w pytaniach – kontynuacja...
str. 48

fot. CPE

Szanowni Państwo,

w tym numerze wiele miejsca poświęcamy sferze socjalnej, dokonujemy przeglądu środków pomocowych na wspieranie rodzin. Nasze społeczeństwo zmienia się nieustannie, zmieniają się potrzeby edukacyjne. Mobilność związana z rynkiem pracy otwiera nowe możliwości, ale też niesie ze sobą zagrożenia. Jedno od zawsze pozostaje niezmiennie. Każda rodzina chce być szczęśliwa, funkcjonować w poczuciu bezpieczeństwa. Z punktu widzenia nauki państwo powinno wspierać rodziny pod kątem zapewnienia bezpieczeństwa fizycznego i technicznego, społecznego, zdrowotnego, ekonomicznego oraz ekologicznego. Wiele powiązanych ze sobą czynników sprawia, że w jednych miejscach żyje się łatwiej, w innych trudniej. Stąd próby

wyrównywania szans rozwojowych takie jak „Pakiet dla miast średnich”. Piszemy o wspieraniu edukacji najmłodszych, o sukcesji w firmach rodzinnych, o funduszach na ochronę zdrowia. Programy i finansowane projekty muszą z jeszcze większą precyzją docierać szczególnie tam, gdzie z powodu niepełnosprawności czy braków infrastrukturalnych zwykle rodziny nie funkcjonują w poczuciu bezpieczeństwa. Jak mawia stare porzekadło, inwestycja w dzieci jest najlepszą inwestycją, a w kontekście europejskim to od nich zależy przyszłość kontynentu, naszej wspólnej, dużej rodziny.

DR LESZEK BULLER
dyrektor Centrum Projektów Europejskich

Centrum Projektów Europejskich na XXIX Forum Ekonomicznym w Krynicy

fot. CPE

W dniach 3–5 września br. przedstawiciele Centrum Projektów Europejskich (CPE) uczestniczyli w XXIX Forum Ekonomicznym w Krynicy. W tegorocznym wydarzeniu, pod hasłem „Europa jutra. Silna, czyli jaka?”, wzięło udział około czterech tysięcy uczestników z całego świata.

Celem Forum była wymiana poglądów dotyczących aktualnej sytuacji gospodarczej, politycznej i społecznej na świecie między szefami rządów, ministrami i parlamentarzystami, prezesami największych spółek, ekspertami, samorządowcami, przedstawicielami świata nauki, kultury oraz mediów.

CPE skupiło się w tym roku na zagrożeniach środowiskowych i prawidłowym zagospodarowaniu dziedzictwa przyrodniczego. Podczas drugiego dnia Forum odbył się panel dyskusyjny CPE pt. „Ochrona środowiska w obszarach transgranicznych”. Gośćmi panelu byli beneficjenci, którzy realizowali projekty w programach współpracy transgranicznej oraz Leszek Buller – dyrektor Centrum Projektów Europejskich. Program Współpracy Transgranicznej Polska–Rosja 2014–2020 reprezentowała Beata Sokołowska, burmistrz Białej-Piskiej, która opowiedziała o swoich doświadczeniach związanych z realizacją projektu pt. „Chronione środowisko – zdrowe młode pokolenie”, w ramach Programu

Współpracy Transgranicznej Litwa–Polska–Rosja 2007–2013. Pani burmistrz podkreśliła istotę współpracy z partnerem z zagranicy oraz jej wpływ na rozwiązywanie problemów środowiskowych, z którym borykają się sąsiadujące ze sobą państwa – Polska i Rosja.

O współpracy polsko-ukraińskiej opowiedział Wiktor Plejtukh, pierwszy zastępca przewodniczącego Szackiej Administracji Rejonowej, który w ramach Programu Współpracy Transgranicznej Polska–Białoruś–Ukraina 2014–2020 koordynuje duży projekt infrastrukturalny „Poprawa stanu środowiska w granicach Szackiego Parku Narodowego poprzez budowę kanalizacji na obszarach wiejskich nad jeziorem Świtaż”. Po polskiej stronie w projekcie uczestniczy gmina Włodawa. Powstanie blisko 100 km nowej sieci kanalizacyjnej oraz zostaną zbudowane oczyszczalnie ścieków w przylegających do jeziora wsiach i miasteczkach. Dzięki temu na obszarze objętym projektem zostanie zredukowany przepływ zanieczyszczonych ścieków do wód podziemnych o 80 proc., co także wpłynie na poprawę czystości wód jezior Szackiego Parku oraz dorzecza Zachodniego Bugu i Prypeci. Ponadto znacznie poprawi się stan wody pitnej w tym regionie. Wiktor Plejtukh wyraził nadzieję, że inwestycje będą także impulsem do rozwoju branży turystycznej nie tylko w rejonie, ale w całym obwodzie wołyńskim. Podkreślił również znaczenie

kształtowania postaw proekologicznych wśród jego mieszkańców. Warto przy tym dodać, że w ramach Programu Polska–Białoruś–Ukraina partnerzy mogą składać wnioski o dofinansowanie projektów także w ramach priorytetu Promocja i zachowanie dziedzictwa naturalnego i Program wiąże z nimi duże nadzieje, na przykład, jeśli chodzi o konieczne zmiany w postawach konsumenckich.

Ciekawe wystąpienie miał też Krzysztof Smolnicki, prezes Fundacji Ekorozwoju, koordynator projektu „Dla pszczoł – transgraniczna współpraca na rzecz zachowania siedlisk pszczoł i dzikich owadów zapylających” w ramach Programu Interreg Polska–Saksonia (projekt opisany w poprzednim wydaniu magazynu). Alarmował o malejącej populacji owadów, bez których egzystencja człowieka nie jest możliwa. Wspominał o konieczności poszukiwania innowacyjnych rozwiązań, na przykład w dziedzinie transformacji energetycznej i jako przykład podał funkcjonujące w Niemczech spółdzielnie energetyczne.

W debacie uczestniczył również Jacek Lelek, burmistrz Starego Sącza, który podał przykłady owocnej współpracy w ramach Programu Interreg Polska–Słowacja. Zaprezentował działania, które z jednej strony chronią dziedzictwo przyrodnicze, ale także prowadzą do wykorzystania jego zasobów w celu rozwoju turystyki zgodnie z zasadami zrównoważonego rozwoju na szczeblu lokalnym.

Dyrektor CPE – Leszek Buller streścił działalność Programu Interreg Południowy Bałtyk w zakresie promowania zielonej gospodarki. Już

20 projektów na łączną kwotę dofinansowania 27 mln euro walczy z problemem przedostawania się zanieczyszczeń do wód Morza Bałtyckiego (w tym środków farmaceutycznych) poprzez rozwój zielonych technologii i poszerzanie współpracy o partnerów z sąsiadujących państw.

Podczas Forum odbył się także specjalny panel dotyczący polsko-rosyjskiej współpracy – sytuacji obecnej i perspektywy rozwoju. W dyskusji wzięła udział Katarzyna Maria Bartnik, kierownik Wspólnego Sekretariatu Technicznego Programu Współpracy Transgranicznej Polska–Rosja 2014–2020, która przedstawiła informacje na temat wdrażania Programu oraz plany na najbliższą przyszłość.

Uczestnicy Forum mogli po raz kolejny skorzystać z konsultacji Centralnego Punktu Informacyjnego Funduszy Europejskich, który tym razem gościł w Pijalni Głównej w Krynicy. Tam funkcjonowało też stoisko informacyjne prowadzone przez ekspertów z programów współpracy transgranicznej. Z Forum Ekonomicznym swoje wydarzenie roczne powiązał Program Interreg Polska–Słowacja, który zapraszał na Bieg Siedmiu Dolin „VisegRun with Interreg PL-SK”.

KATARZYNA WANTOCH-REKOWSKA
Wspólny Sekretariat Techniczny
Programu Współpracy Transgranicznej
Polska–Rosja 2014–2020

ANDRZEJ SŁODKI
Wspólny Sekretariat Techniczny
Programu Polska–Białoruś–Ukraina

Dzień Współpracy Europejskiej

pasja i energia w pięciu transgranicznych wymiarach

Wrzesień już od wielu lat jest dla współpracy transgranicznej w Europie miesiącem świątecznym, okresem zbiorów, w którym iskrzy jeszcze bardziej między sąsiadującymi regionami, miastami i mieszkańcami. Zbliżają ich wspólne przeżycia. Poznają lepiej nie tylko projekty, dzięki którym ich życie staje się prostsze, bogatsze i bezpieczniejsze, ale przede wszystkim odkrywają siebie nawzajem. Dzień Współpracy Europejskiej to tak naprawdę pasmo niecodziennych i wspaniałych wydarzeń, które oplata wszystkie wewnętrzne i zewnętrzne granice Unii Europejskiej. Jako zjawisko już stanowi fenomen na skalę światową, a na pewno jego potencjał jeszcze nie jest wykorzystany. Przyjrzyjmy się przykładom z pięciu programów współpracy transgranicznej.

Polska–Słowacja z górki

7–8 września 2019 r. w Krynicy-Zdroju odbyło się Wydarzenie Roczne Programu Interreg V-A Polska–Słowacja 2014–2020 z udziałem przedstawicieli Ministerstwa Inwestycji i Rozwoju, Ministerstwa Rolnictwa i Rozwoju Wsi (Słowacja), pracowników Wspólnego Sekretariatu Technicznego, regionalnych punktów kontaktowych, euroregionów, beneficjentów oraz zawodników 10. TAURON Festiwalu Biegowego.

fot. CPE

Ważną częścią wydarzenia był sobotni Bieg siedmiu dolin „VisegRun with Interreg PL–SK”. Wzięło w nim udział 868 osób. Trasa biegu zaczynała się w Mniszku nad Popradem na Słowacji, a kończyła w Krynicy-Zdroju. Na uczestników czekały atrakcyjne nagrody.

W niedzielę, w ramach Forum „Sport, Zdrowie, Pieniądze”, odbyła się debata z udziałem Agnieszki Pyzowskiej – dyrektora Europejskiego Ugrupowania Współpracy Terytorialnej Tatry, dr. Arkadiusza Niedziółki z Uniwersytetu Rolniczego w Krakowie, mgr. inż. Włodzimierza

Tokarczyka – zastępcy burmistrza Miasta i Gminy Uzdrawiskowej Muszyna, Lubomíra Rešetára z Lubovnianské regionálne združenie miest a obcí Stará Ľubovňa oraz Martina Janoško – dyrektora „Severovýchod Slovenska”.

fot. CPE

fot. CPE

Tematem debaty był „Aktywny wypoczynek na polsko-słowackim pograniczu – wspólne inwestycje Programu Interreg Polska–Słowacja dla nowych możliwości rozwoju”. Agnieszka Pyzowska zwróciła uwagę na fakt, że działania przynoszą realne efekty. Przykładem jest projekt

„Historyczno-kulturowo-przyrodniczy szlak wokół Tatr”, który zakłada, że Tatry okrąży aż 250 kilometrów ścieżek rowerowych w Polsce i Słowacji. Zauważyła również, że coraz częściej to atrakcje pogranicza polsko-słowackiego powstają właśnie w pobliżu ścieżek, a nie ścieżki w pobliżu atrakcji.

Wtórowali jej pozostali. Włodzimierz Tokarczyk zaznaczył, że w pobliżu tras są place zabaw oraz źródła wody mineralnej. Jego zdaniem, wyzwaniem na najbliższy czas będzie likwidacja miejsc konfliktowych, czyli skrzyżowań dróg rowerowych z drogami samochodowymi, tak by były bezpieczne dla rowerzystów.

fot. CPE

Dzięki spójnym działaniom wielu instytucji, na pograniczu udało się stworzyć dużo nowych możliwości dla wielbicieli jednośladów.

Przez cały dzień trwał piknik w Strefie Interreg. W pawilonie goście mogli spróbować słowackich oraz polskich specjałów regionalnych. Specjalnie dla najmłodszych została przygotowana strefa zabaw. Na maluchów czekały takie atrakcje jak: malowanie twarzy, gry słowne, kalambury i kolorowanki.

Osoby zainteresowane pograniczem polsko-słowackim mogły uzyskać szczegółowe informacje przybywając na nasze stoisko. Przez dwa dni opowiadaliśmy o naszych projektach, obdarowując gości ładnymi i użytecznymi gadżetami.

Wydarzenie zakończyło się sukcesem. Zorganizowana debata przyciągnęła szeroką publiczność, natomiast słowacka bryndza pozostawiła smaczne wspomnienia. Do zobaczenia za rok!

KAROLINA HAMERSZMIDT
Wspólny Sekretariat Techniczny
Programu Interreg V-A Polska-Słowacja
2014–2020

TOUR de INTERREG 2.0, czyli pogranicze polsko-niemieckie

Z okazji Dnia Współpracy Europejskiej (European Co-operation Day) 26–29 września 2019 roku odbyła się druga edycja transgranicznego, polsko-niemieckiego rajdu rowerowego TOUR de INTERREG.

fot. CPE

fot. CPE

Inicjatywa jest efektem współpracy trzech wspólnych sekretariatów polsko-niemieckich Programów Interreg. W rajdzie wystartowało dwudziestu trzech uczestników z Polski i Niemiec – beneficjentów projektów, przedstawicieli instytucji wdrażających Programy Interreg oraz mieszkańców pogranicza.

W ciągu czterech etapów uczestnicy przejechali szlakiem rowerowym wzdłuż Odry i Nysy łącznie blisko 580 km. To były cztery dni pełne emocji, pokonywania własnych słabości oraz poznawania pogranicza z perspektywy roweru. Były odcinki bardzo wymagające, liczące po 180 km, przebiegające w strugach deszczu lub pod wiatr. Warunki pogodowe i sytuacje na trasie sprawiły, że uczestnicy już po zmroku dojeżdżali do punktów docelowych. Nie było to jednak w stanie popsuć uczestnikom wspaniałego nastroju.

Jednak sam przejazd rowerowy wzdłuż granicy nie był głównym celem. Najważniejsze było bowiem pokazanie efektów realizowanych na polsko-niemieckiej granicy projektów (w ramach Programów Interreg VA), zaprezentowanie potencjału i oferty polsko-niemieckiego pogranicza. To właśnie realizowane projekty, wspólne pomysły i działania transgraniczne w znaczącej mierze zmieniają pogranicze po jego obu stronach na lepsze. Na całej trasie uczestnicy rajdu poznawali projekty z obszaru edukacji, współpracy służb ratunkowych, innowacyjności oraz sprzyjające integracji różnych grup społecznych, w tym zagrożonych wykluczeniem, jak np. osoby niepełnosprawne i seniorzy.

fot. CPE

Rajd wystartował z wyspy Uznam, z plaży pomiędzy Świnoujściem a Ahlbeck. W każdym odwiedzanym miejscu uczestnicy spotykali się z bardzo ciepłym przyjęciem. W Löcknitz pierwszego dnia rajdu czekały na nich z poczęstunkiem i ciepłym słowem władze Euroregionu Pomerania. Na zakończenie spotkania wszyscy wspólnie wypuścili w niebo białe i niebieskie balony. Drugiego dnia grupa wyruszyła ze Szczecina z Zamku Książąt Pomorskich, żegnana przez marszałka województwa zachodniopomorskiego oraz dzieci, uczestników projektu Interreg: *Nauczanie języka sąsiada od przedszkola do zakończenia edukacji – kluczem do komunikacji w Euroregionie Pomerania*.

Z Kostrzyna w dalszą drogę rajd został wyprawiony przez burmistrza miasta, pana Andrzeja Kunta. Po drodze TOUR de INTERREG został równie serdecznie przyjęty przez władze Euroregionu Pro Europa Viadrina oraz Euroregionu Sprewa-Nysa-Bóbr.

Ostatni dzień, gdy grupa przemierzała obszar Programu Interreg Polska-Saksonia 2014–2020, to wizyta na Zamku w Bad Muskau, gdzie uczestnicy usłyszeli o realizowanych w nim projektach

Interreg. Tam do grupy dołączyli na krótki odcinek uczestnicy projektu Interreg: *ERL – Educatio, Repetitio, Labora – kształcenie ustawiczne osób z niepełnosprawnością*.

W niedzielny wieczór (29 września 2019 r.) TOUR de INTERREG 2.0 szczęśliwie dojechał na metę – transgraniczny Most Staromiejski w Europa-Mieście Zgorzelec/Görlitz. Pomimo różnych przygód po drodze i często trudnych warunków jazdy wszyscy uczestnicy dojechali do celu, przekraczali wiele razy nie tylko granicę polsko-niemiecką, lecz również granice własnej wytrzymałości, poznali efekty Interregu, a przy okazji stworzyli silny transgraniczny polsko-niemiecki zespół.

DOROTA PATRZAŁEK

Wspólny Sekretariat PL–SN 2014–2020

PATRYCJUSZ CERAN

Wspólny Sekretariat Programu Współpracy Interreg VA Meklemburgia-Pomorze Przednie/Brandenburgia/Polska 2014–2020

PAULINA POLAN

Wspólny Sekretariat Programu Współpracy Interreg VA Brandenburgia-Polska 2014–2020

Transgraniczny rajd rowerowy „Polska-Rosja”

W dniach 20 i 21 września 2019 r. odbył się transgraniczny rajd rowerowy, zorganizowany przez Wspólny Sekretariat Techniczny Programu Współpracy Transgranicznej Polska-Rosja 2014–2020 wraz ze Stowarzyszeniem „KOŁODROM”. W ten sposób Program Polska-Rosja włączył się w tegoroczną, ósmą już edycję obchodów Europejskiego Dnia Współpracy (ECDay), którego głównym celem jest pokazanie osiągnięć europejskich regionów i państw współpracujących ponad granicami narodowymi.

Rajd rozpoczął się od zwiedzenia Twierdzy Boyen – miejsca, w którym będzie realizowany projekt zatwierdzony w Programie Polska-Rosja 2014–2020 pt. „Giżycko i Sowick – współpraca na rzecz rozwoju zachowania dziedzictwa historycznego, kulturowego i przyrodniczego obszaru transgranicznego”. Po zwiedzaniu rowerzyści pokonali trasę z Giżycka do Gołdapi o łącznej długości ponad 60 kilometrów. Kolejnego dnia uczestnicy przekroczyli na rowerach polsko-rosyjską granicę i pojechali do miejscowości Oziersk,

gdzie odwiedzili budynki, które będą modernizowane również w ramach programu, w projekcie pt. „15 sekund historii oczami młodzieży. Zamki, koszary i legendy”. Następnie rowerzyści pojechali do Międzynarodowego Centrum Rozwoju Kreatywności Młodzieży, wyremontowanego ze środków Programu Litwa-Polska-Rosja 2007–2013, gdzie nastąpiło oficjalne zakończenie rajdu.

fot. CPE

fot. CPE

Program Polska–Rosja 2014–2020 to znakomity przykład tego, że granica może łączyć, a nie dzielić. Z perspektywy roweru znakomicie widać, jak blisko siebie jesteśmy i jak wspólnie rozwijamy i modernizujemy otaczającą nas rzeczywistość. Podczas rajdu wspólnie zobaczyliśmy przykłady projektów już zrealizowanych w poprzedniej edycji programu, jak również odwiedziliśmy beneficjentów, których projekty będą realizowane w kolejnych latach. To pokazuje, jak potrzebne są nasze działania i zachęca nas do efektywnej pracy nad sukcesem wszystkich realizowanych projektów – powiedziała Ewa Termena-Chyży, przedstawicielka Instytucji Zarządzającej Programu.

Każdego roku Program Polska–Rosja 2014–2020 włącza się w obchody Europejskiego Dnia Współpracy. W ten sposób podkreślamy, że rolę takich programów jak nasz jest nie tylko rozwój infrastruktury czy wzbogacania rejonów

przygranicznych – w ramach Programu wspieramy mieszkańców polsko-rosyjskiego pogranicza, którzy na co dzień odczuwają korzyści z inwestycji realizowanych ze środków Programu. Naszym celem jest też w dużej mierze rozwój relacji pomiędzy ludźmi i zacieśnianie więzi pomiędzy narodami. Jesteśmy tu, by budować przyjaźń po obu stronach granicy – podkreśliła Katarzyna Bartnik, kierownik Wspólnego Sekretariatu Technicznego Programu Polska–Rosja 2014–2020.

Trasę rajdu przejechało wspólnie czterdzieści uczestników z Polski i Rosji. Wśród nich znaleźli się m.in. przedstawiciele Ministerstwa Inwestycji i Rozwoju, reprezentanci euroregionu, beneficjenci Programu oraz przedstawiciele innych instytucji współpracujących z Programem.

KATARZYNA WANTOCH-REKOWSKA
Wspólny Sekretariat Techniczny Programu
Współpracy Transgranicznej Polska–Rosja
2014–2020

Południowy Bałtyk świętuje Dzień Europejskiej Współpracy

Program Interreg Południowy Bałtyk spotkał się z mieszkańcami regionu w czterech lokalizacjach, oferując im różnorodne atrakcje połączone z elementem edukacyjnym.

fot. CPE

Podczas krajowego festiwalu dyskusyjnego „Būtent!” w Birštonas na Litwie w dniach 6–7 września odbyła się debata na temat tzw. współczesnego sąsiedztwa i wpływu transgranicznej współpracy na codzienne życie osób mieszkających na obszarach przygranicznych.

W debacie publicznej moderowanej przez Arnoldas Pranckevičiusa, dyrektora Przedstawicielstwa Komisji Europejskiej na Litwie, wzięli

udział przedstawiciele litewskich władz samorządowych oraz krajowych, naukowcy oraz działacze społeczni.

fot. CPE

W dniach 20–21 września przedstawiciele Wspólnego Sekretariatu oraz projektu FilmNet spotkali się z lokalnymi mieszkańcami podczas Festiwalu Polskich Filmów Fabularnych w Gdyni – jednego z najstarszych europejskich festiwali filmowych promującego polską kinematografię. Przez dwa dni społeczność Gdyni oraz fani kina mieli okazję sprawdzić swoją wiedzę w quizie na temat Unii Europejskiej. Każda prawidłowa odpowiedź była nagrodzona prezentem-niespodzianką z logo „Europe is You” ufundowanym przez Komisję Europejską. Jednocześnie przedstawiciele Wspólnego Sekretariatu dzielili się wiedzą na temat funduszy europejskich oraz korzyści płynących z projektów unijnych.

Kolejnym wydarzeniem, które popularyzowało Dzień Europejskiej Współpracy, były coroczne Targi Funduszy Europejskich, które odbyły się 27 września w Rönne na duńskiej wyspie Bornholm. Ponad czterysta osób – zarówno seniorzy, jak i młodzież, przedstawiciele organizacji pozarządowych i instytucji publicznych odwiedziło liczne stoiska dedykowane fundusze europejskim, w tym również Programu Interreg South Baltic.

Program Interreg Południowy Bałtyk wraz z Programem Współpracy Transgranicznej Litwa–Rosja wspierali również sportowe wydarzenia, świętując razem współpracę europejską. 28 września, w Nidzie na Litwie, ponad tysiąc osób zdecydowało się podjąć wyzwanie i mimo deszczowej pogody wziąć udział w półmaratonie. Malownicza trasa wzdłuż wybrzeża Morza Bałtyckiego i Zalewu Kurońskiego, wijąca się przez lasy sosnowe Mierzei Kurońskiej, rozbudziła w uczestnikach biegu nie tylko ducha współpracy transgranicznej, ale również i zdrowego stylu życia.

Dzięki kampanii „Europejskiego Dnia Współpracy” przypominamy obywatelom, że przy połączeniu sił powstaje wiele dobrych rzeczy. Każdy może dołączyć do tej uroczystości. Co roku, we wrześniu, w różnych regionach Europy organizuje się wiele wydarzeń upamiętniających korzyści płynące z europejskiej współpracy.

KATARZYNA SEMPOŁOWICZ-LIPSKA
Wspólny Sekretariat Programu
Południowy Bałtyk

Program Polska-Białoruś-Ukraina – siła młodości

Blisko stu uczniów z Polski, Białorusi i Ukrainy uczestniczyła w finale międzynarodowego Konkursu Edukacyjnego dla szkół „KIERUNEK – PRZYSZŁOŚĆ!” zorganizowanego w dniach 11–14 września br. w Rzeszowie.

fot. Urząd Marszałkowski
Województwa Podkarpackiego

fot. Urząd Marszałkowski
Województwa Podkarpackiego

Podczas finału uczniowie z trzech krajów, tworzący mieszane, transgraniczne, międzynarodowe zespoły, uczestniczyli w grze terenowej na terenie kampusu Politechniki Rzeszowskiej. Robotyka, elektromagnetyzm, ścianka wspinaczkowa – to tylko niektóre punkty gry terenowej, które czekały na uczniów. Młodzi ludzie mieli również okazję

fot. Urząd Marszałkowski
Województwa Podkarpackiego

pokazać swoją kreatywność, wiedzę i umiejętności, zawrzeć nowe znajomości i zdobyć doświadczenia pracując podczas warsztatów z czterech dziedzin: technika, sztuka, śpiew, taniec.

Niewątpliwą atrakcją dla uczestników okazał się międzynarodowy mecz siatkówki z gwiazdami Asseco Resovii Rzeszów. Znani siatkarze nie tylko zasilili młodzieżowe drużyny podczas meczu, ale również z chęcią pozowali do wspólnych zdjęć.

Zwieńczeniem pracy uczniów włożonej w warsztaty tematyczne były finałowe pokazy i występy zorganizowane w okolicy Fontanny Multimedialnej oraz na terenie Politechniki Rzeszowskiej. Wspólne wykonanie piosenki, flash moba, pokazy własnoręcznie skonstruowanych pojazdów oraz prezentacja ręcznie malowanych billboardów, które zawisną na ulicach Rzeszowa, na długo zapadną w pamięć wszystkich uczestników.

Podczas tych kilku dni nie zabrakło też czasu na zwiedzanie miasta, wspólne zdjęcia i zabawę. Całość wydarzenia zakończyła się uroczystą galą, podczas której wręczyliśmy uczniom nagrody i pamiątkowe dyplomy. Galę uświetnił występ Studenckiego Zespołu Pieśni i Tańca „POŁONINY”, a po uroczystości młodzież bawiła się razem na dyskotecę.

Uczestnicy podkreślali, że był to niezapomniany czas, który zaowocował nawiązaniem wielu znajomości zgodnie z hasłem „Jesteśmy inni, ale jesteśmy razem!”.

W Brześciu na Białorusi odbyły się natomiast Dni Otwarte dla Młodzieży. Przedstawiciele projektów PBU podzielili się swoimi doświadczeniami z realizacji działań dla młodego pokolenia. Uczestnicy spotkania odwiedzili także Interaktywne Muzeum Rozwoju Historycznego

Straży Pożarnej Regionu Brzeskiego (utworzone w ramach jednego z projektów Programu). Było także wspólne rysowanie obrazu „Europa to Ty”.

We Lwowie z kolei wszystko toczyło się wokół piłki nożnej. Jeszcze przed pierwszym gwizdkiem zaproszeni goście z Ukrainy i Polski poznali lepiej tradycje Lwowskiego Klubu Sportowego „Pogoń” Lwów i jego plany sportowe na przyszłość. Dziennikarze sportowi dyskutowali o tradycjach piłkarskich Lwowa, jego najwybitniejszych zawodników i wspólnym polsko-ukraińskim dziedzictwie sportowym.

fot. Brest Transboundary Infocentre

Następnie na murawie najstarszego stadionu lwowskiego rozegrany został mecz towarzyski pomiędzy drużynami młodzieżowymi. Wzbudził on olbrzymie emocje zarówno zawodników, jak i kibiców obydwu zespołów. Wyrównana gra doprowadziła do remisu 2:2. Następnie mecz rozegrali zawodnicy i sympatycy „Pogoni” Lwów oraz reprezentacja Programu. Przepiękne akcje w ataku i determinacja obu zespołów doprowadziły także do sprawiedliwego wyniku 2:2.

Informacje o innych wydarzeniach w Europie znajdziesz na www.ecday.eu

**Wspólny Sekretariat Techniczny
Programu Polska–Białoruś–Ukraina**

Dzielmy się doświadczeniem i uczmy się

IV doroczne wydarzenie Programu Interreg Południowy Bałtyk

Ponad stu uczestników z Polski, Litwy, Niemiec, Danii i Szwecji – partnerzy w projektach, beneficjenci, przedstawiciele władz lokalnych i regionalnych, a także instytucji pozarządowych – spotkali się 24–25 września 2019 r. w Ostródzie. Motto tegorocznej imprezy brzmiało: „**Let's share and learn – Dzielimy się doświadczeniem i uczmy się**”. Wydarzenie miało na celu stworzenie uczestnikom warunków do dzielenia się doświadczeniami, do uczynia się od siebie nawzajem sieciowania oraz tworzenia wspólnych planów na przyszłość.

Konferencja rozpoczęła się od słów powitania. Następnie Dominika Butkiewicz, kierownik Wspólnego Sekretariatu Programu Interreg Południowy Bałtyk, przedstawiła aktualną sytuację w Programie. Podkreśliła znaczenie i wyjątkowość Programu oraz Morza Bałtyckiego jako naszego wspólnego dziedzictwa. – Czas znaleźć sposób, by dalej razem patrzeć w tym samym kierunku – powiedziała w nawiązaniu do planów na przyszłość.

Kolejne przemówienia wygłoszone przez Gustawa Marka Brzezina, marszałka województwa warmińsko-mazurskiego, oraz Magdalenę Bednarczyk-Sokół, zastępcę dyrektora Departamentu Współpracy Terytorialnej w Ministerstwie Inwestycji i Rozwoju, również koncentrowały się na temacie przyszłej współpracy.

W dalszej części konferencji członkowie zespołu Wspólnego Sekretariatu zaprosili gości do przygotowanej przez nich gry interaktywnej. Gra składała się z dziesięciu stacji, z których każda dotyczyła innego zagadnienia. Uczestnicy zostali odpowiednio podzieleni na dziesięć grup. W przyjazny i zabawny sposób gracze mieli okazję poznać się nawzajem i zweryfikować swoją wiedzę na temat Programu, regionu Południowego Bałtyku oraz projektów. Wyniki pracy grup okazały się cenną porcją wiedzy dla wszystkich uczestników.

W dalszej części konferencji Manuel Gonzales Evangelista z Programu Interact zaprezentował kapitalizację rezultatów projektów w praktyce.

fot. CPE

Temat wywołał ożywioną dyskusję wśród uczestników wydarzenia, która była kontynuowana podczas warsztatów następnego dnia.

Pierwszy dzień konferencji obfitował również w zajęcia sprzyjające nawiązywaniu kontaktów. Uczestnikom zaproponowano trzy atrakcje do wyboru: rejs statkiem po Jeziorze Drwęckim, zwiedzanie zamku krzyżackiego w Ostródzie i odpoczynek w strefie relaksu. Wieczornemu przyjęciu towarzyszyły akcenty regionalne – występ zespołu tańca ludowego Perła Mazur, a także degustacja potraw oraz napojów kuchni warmińskiej. Miłośnicy muzyki mieli okazję sprawdzić swój słuch w quizie muzycznym, który okazał się świetną grą integracyjną.

Kolejnego dnia uczestnicy spotkali się na porannej sesji jogi prowadzonej przez Linę Lindell z projektu SB Well. Projekt ma na celu promowanie wybrzeża Południowego Bałtyku jako atrakcyjnego celu turystyki rekreacyjnej (well-being tourism) wśród regionalnych oraz międzynarodowych turystów. Projekt SB Well przewiduje stworzenie infrastruktury „miejsc dobrego samopoczucia” w bliskości z naturą i lokalnym krajobrazem. Partnerzy projektu kładą nacisk na zrównoważony rozwój turystyki rekreacyjnej na poziomie fizycznym oraz psychicznym. Działania te przyczynią się do zwiększenia świadomości wśród odwiedzających region Południowego Bałtyku na temat tego, co ma on do zaoferowania w odniesieniu do higieny życia, harmonii, równowagi oraz dobrego samopoczucia fizycznego i psychicznego. W konsekwencji wzmocnieniu ulegnie marka regionu nadmorskiego oraz spopularyzowane zostaną jego zasoby przyrodnicze oraz kulturowe. Planowane jest stworzenie internetowej bazy „miejsc dobrego samopoczucia”. Projekt potrwa do końca czerwca 2021 roku.

Aktywny poranek nastroił pozytywnie uczestników konferencji i dodał im energii. Po zajęciach jogi odbyły się dwie równoległe sesje trzech różnych warsztatów. Jeden z nich dotyczył przyszłości Programu po 2020 roku. Z udziałem zewnętrznego eksperta – Wiktora Szydarowskiego – dyskutowano na temat wyzwań oraz oczekiwań związanych z kolejną perspektywą finansową 2021–2027. Przedstawiciele szwedzkich punktów kontaktowych Programu – Johan Lundbäck, Johanna Rönn i Ulrika Melander poprowadzili warsztaty z zakresu trwałości projektów oraz ich rezultatów. Trzecie warsztaty poruszały tematykę komunikacji, współpracy i kapitalizacji rezultatów projektów. Katarzyna

Sempołowicz-Lipska, specjalista ds. komunikacji Programu, wraz z Magdaleną Leszczyną-Rzucidło z projektu Umbrella, podczas tych zajęć kontynuowały ćwiczenie z interaktywnej gry, która odbyła się dzień wcześniej, dotyczącej zagadnienia kapitalizacji. Obie sesje warsztatów dowiodły, że konkretna wiedza i doświadczenie

fot. CPE

są bezcenną wartością, jak również doskonałą bazą do tworzenia nowych inicjatyw. Konferencja stanowiła dla jej uczestników źródło inspiracji do wzmocnienia współpracy. Dostarczyła im praktycznej wiedzy na temat narzędzi, ułatwiających współdziałanie, na przykład w zakresie promowania rezultatów projektów.

Dwudniowe wydarzenie zakończył Witold Kielich, kierownik Biura Współpracy Terytorialnej w Departamencie Polityki Regionalnej Urzędu Marszałkowskiego Województwa Warmińsko-Mazurskiego w Olsztynie. Podkreślił on znaczenie fundamentów Programów Interreg, które zostały zbudowane do tej pory, oraz zaznaczył, że „kluczowe jest opracowanie działań kapitalizacyjnych w celu promowania osiągnięć i wykazania wartości dodanej dotychczasowej współpracy. Należy wykorzystać rezultaty projektów do wdrażania polityki regionalnej, aby uczynić Interreg bardziej widocznym, z namacalnymi wynikami. (...) Taki wkład będzie szczególnie ważny podczas dyskusji na temat programów unijnych po 2020 roku”.

Uczestnicy wydarzenia opuścili Ostródę wzbogaceni o konkretną wiedzę, nowe kontakty oraz inspirujące pomysły i chętnie spotkają się ponownie w przyszłym roku – tym razem w Szwecji.

KATARZYNA SEMPOŁOWICZ-LIPSKA
Wspólny Sekretariat Programu Interreg
Południowy Bałtyk

Zapobieganie niepełnosprawnościom u dzieci

modelowym projektem współpracy polsko-rosyjskiej

Właściwa diagnostyka wad postawy oraz umiejętność szybkiej terapii zapobiegającej powstawaniu niepełnosprawności ruchowej u dzieci na terenach przygranicznych Polski i obwodu kaliningradzkiego – to nie tylko atrakcyjny temat projektu, ale także wyjątkowa szansa na podtrzymanie doskonałej współpracy między placówkami medycznymi z Polski i Rosji. Przede wszystkim jednak to działanie, które w znaczącym stopniu może przyczynić się do poprawy stanu zdrowia najmłodszych mieszkańców.

Chociaż projekt „Program zapobiegania wadom postawy i skoliozie u dzieci z małych miast i obszarów wiejskich” został zrealizowany w ramach Programu Współpracy Transgranicznej Litwa-Polska-Rosja 2007–2013 na terenie województwa warmińsko-mazurskiego oraz obwodu kaliningradzkiego, to jego efekty są zwielokrotnione poprzez upowszechnianie osiągniętych rezultatów zarówno na terenie Polski, jak i Rosji.

Głównym celem przedsięwzięcia było zmniejszenie tempa wzrostu przypadków niepełnosprawności oraz poprawa jakości życia dzieci zamieszkujących w małych miastach i na terenach wiejskich.

Dzięki realizacji projektu, dzieci w wieku szkolnym z małych miast i wsi obwodu kaliningradzkiego oraz województwa warmińsko-mazurskiego zostały objęte kompleksowymi badaniami diagnostycznymi, prowadzonymi dzięki wykorzystaniu mobilnego laboratorium diagnostycznego. – Po zakończeniu realizacji projektu laboratorium po stronie rosyjskiej jest nadal wykorzystywane w zależności od potrzeb – informuje Krystyna Klucewicz, menadżer projektu ze strony polskiej z Wojewódzkiego Szpitala Rehabilitacyjnego dla Dzieci w Ameryce.

Modernizacja bazy diagnostycznej i szkolenia dla lekarzy oraz personelu wspierającego

W ramach zintegrowanego programu profilaktyki i leczenia, w zależności od wyników badań, mali pacjenci, u których stwierdzono naruszenie postawy i skoliozę, otrzymywali bezzwłocznie skierowanie na leczenie do sanatorium „Pioniersk” bądź do szpitala w Ameryce. Z kolei dzieci, u których wykryte zostały

inne choroby kręgosłupa, kierowano do ośrodków służby zdrowia odpowiednio na obszarach przygranicznych objętych projektem. Konieczna była w tych przypadkach rejestracja i dalsze leczenie na podstawie ubezpieczenia zdrowotnego. – Aby poprawić warunki hospitalizacji i osiągnąć optymalne wyniki leczenia, przeprowadziliśmy możliwą, dzięki realizacji projektu, modernizację miejsc leczenia pacjentów – informuje K. Klucewicz. – Udało się wyposażyć obie nasze placówki partnerskie w nowoczesny sprzęt medyczny, zadbaliśmy także o stałe podnoszenie kwalifikacji zawodowych personelu medycznego. Utworzona została jednolita elektroniczna baza danych, obejmująca dzieci ze zdiagnozowanym naruszeniem postawy i skoliozą. Wypracowano również innowacyjne algorytmy stacjonarnej profilaktyki i leczenia zaburzeń postawy oraz skoliozy. – Dzięki realizacji projektu poprawiły się w ok. 90 proc. obiektywne wskaźniki zdrowia dzieci, u których stwierdzono zaburzenia postawy i skoliozę – zapewnia K. Klucewicz. – Udało się ograniczyć wzrost liczby chorych cierpiących na zaburzenia postawy oraz skoliozę. Zmniejszyło się tempo wzrostu niepełnosprawności oraz wzrosła jakość życia dzieci z małych miast i wsi objętych programem.

Istotne zdrowie i edukacja zdrowotna

Autorzy projektu położyli szczególny nacisk na edukację dzieci w wieku szkolnym. Z tego względu po zakończeniu badań diagnostycznych zespół pracowników medycznych przeprowadził rozmowy na temat norm zdrowego trybu życia oraz zapobiegania chorobom kręgosłupa nie tylko z dziećmi, ale również z ich rodzicami i nauczycielami. Uczestnikom udostępnione zostały materiały edukacyjne oraz informacyjne.

fot. depositphotos

Ważne procedury postępowania – w przypadku zdiagnozowania innych chorób

Dzieci na terenie obwodu kaliningradzkiego, u których wykryto choroby kręgosłupa (z wyjątkiem naruszenia postawy i skolioz), były kierowane do rejestracji w poradni specjalistycznej oraz do dalszej diagnostyki, umożliwiającej podjęcie leczenia ze środków budżetu. Z kolei małych pacjentów ze strony polskiej wysyłano do lekarza rodzinnego, a później – do specjalisty i na leczenie ze środków Narodowego Funduszu Zdrowia.

Edukacja szkolna ważna w czasie hospitalizacji i rehabilitacji

Sanatorium „Pioniersk” i szpital w Ameryce dysponują własnymi szkołami oraz gronem pedagogicznym, co pozwala na kształcenie dzieci zgodnie z obowiązującym programem szkolnym w okresie hospitalizacji i zabiegów profilaktycznych. Projekt przyczynił się do uspołecznienia dzieci z chorobami kręgosłupa, jak również zapewnił ich przygotowanie do samodzielnego życia oraz integracji ze społeczeństwem.

– Realizacja naszego projektu pozwoliła na stworzenie i wdrożenie kompleksowego programu leczenia i profilaktyki zaburzeń postawy oraz skolioz u dzieci w wieku szkolnym – informuje Krystyna Kluciewicz. – Dodatkowo, zarówno w Sanatorium Pediatryczno-Ortopedycznym

„Pioniersk”, które było drugim beneficjentem projektu, jak i w szpitalu w Ameryce mogliśmy wykonać niezbędne modernizacje oraz zakupić sprzęt diagnostyczno-rehabilitacyjny.

Jak zapewnia Ekaterina Gurinowicz, koordynator projektu, przedsięwzięcie pozwoliło na rozwój zasobów inwestycyjnych obu placówek, biorących udział w projekcie. Istotnie wzbogaciło także kadrę lekarzy i specjalistów o nowe doświadczenia i dobre praktyki z wykorzystaniem innowacyjnego sprzętu oraz dotychczasowej wiedzy nabytej po obu stronach granicy. – Realizacja projektu przez współpracujące od kilku lat placówki medyczne to także możliwość rozwiązania problemów zdrowotnych, mających znaczenie dla zapewnienia zdrowia mieszkańców po obu stronach granicy – tłumaczy E. Gurinowicz.

– Dzięki kolejnemu przedsięwzięciu, które zrealizowaliśmy wspólnie z partnerem z obwodu kaliningradzkiego, nasza współpraca stała się jeszcze bardziej efektywna – obie placówki nie tylko poprawiają jakość leczenia pacjentów, ale także mogą wdrażać nowoczesne metody badawcze. To jest niezmiernie istotne pod kątem kolejnych wyzwań projektowych, także w kolejnej perspektywie finansowej UE – mówi K. Kluciewicz. Całkowita wartość zrealizowanego przedsięwzięcia wyniosła ponad 3,1 mln euro.

MAGDALENA POKRZYCKA-WALCZAK

fot. depositphotos

Komisja Europejska u progu zmian przepisów socjalnych

Powołanie pod koniec października tego roku nowych komisarzy Komisji Europejskiej może nieco zmienić zakres działań Dyrekcji Generalnej ds. Zatrudnienia, Spraw Społecznych i Włączenia Społecznego (EMPL). Dyrekcja ta odpowiada za politykę unijną w sferze zatrudnienia, spraw społecznych, umiejętności i mobilności pracowników oraz za programy finansowania w tych dziedzinach.

O tym, jaka będzie w najbliższych latach polityka Unii Europejskiej we wspomnianych kwestiach można się powoli domyślać. Priorytety Komisji Europejskiej (KE) określono w rocznym planie zarządzania Dyrekcji Generalnej ds. Zatrudnienia, Spraw Społecznych i Włączenia Społecznego w lutym 2019 roku. Wybór unijnych

komisarzy odpowiedzialnych za poszczególne sfery działalności KE może doprowadzić do przeniesienia akcentów na niektóre działania. Na początku miesiąca europosłowie mieli możliwość przepytania kandydatów całego nowego kierownictwa Komisji, jednak dopiero na posiedzeniu plenarnym 23 października w Strasburgu przewidziano głosowanie nad wyborem składu Komisji jako całości. Warto jednak zwrócić uwagę na słowa Jutty Urpilainen, kandydatki Finlandii na Komisarza ds. Partnerstw Międzynarodowych, która stwierdziła: „zwalczanie ubóstwa jest w centrum naszej pracy”. Zdaniem komentatorów uspokoiło to tych parlamentarzystów, którzy obawiają się, że fundusze na rozwój gospodarczy zostaną przekazane na priorytety polityczne, np. kwestie migracji.

Europejski Filar Praw Socjalnych priorytetem

Dotychczas Komisja Europejska nie przedstawiła dokumentów programowych na kadencję 2019–2024. Ursula von der Leyen, nowa szefowa KE, zapowiedziała jedynie, że przedstawi koncepcję działań, aby wdrożyć Europejski Filar Praw Socjalnych (EFPS). Dokument ten przyjęty został jeszcze pod koniec 2017 roku. Jednym z ważniejszych wskazań w zakresie aktywności społecznej jest wybór Nicolasa Schmita na Komisarza ds. Zatrudnienia, któremu przypadnie misja opracowania planu wdrożenia EFPS. Ten były ambasador Luksemburga przez Unię Europejską postrzegany jest nie tylko jako dyplomata gotowy do wdrażania podjętych już postanowień, ale również jako osoba skora do nawiązywania dialogu w celu zmian unijnego prawa w przyszłości. Podczas przesłuchania przez Komisję ds. Zatrudnienia i Spraw Socjalnych Parlamentu Europejskiego Nicolas Schmit przedstawił plan swojej pracy na najbliższe lata, odpowiadając na pytania europosłów. W ocenie obserwatorów najważniejsza była jego zapowiedź, że żaden kraj nie powinien mieć prawa do dumpingu socjalnego dla swoich pracowników, ponieważ pozostaje to w sprzeczności z duchem wspólnoty europejskiej.

Kandydat na komisarza potwierdził, że priorytetem dla Unii powinno być rozwijanie jej wymiaru socjalnego oraz dążenie do spójności ekonomiczno-społecznej rozumianej jako „równanie w górę”. Jego zdaniem, realizacji tych założeń będzie służyło wprowadzenie regulacji dotyczących dochodu minimalnego w krajach UE i poprawy warunków pracy osób zatrudnionych zdalnie. Wskazał, że pilnego rozwiązania wymaga kwestia rozporządzeń w zakresie koordynacji systemów zabezpieczenia społecznego oraz wdrożenia przyjętych już przepisów dotyczących delegowania pracowników. Dodał, że w ostatnim czasie przyjęto ważne akty legislacyjne, które teraz wymagają implementacji. Jako komisarz zamierza uważnie obserwować proces wdrożenia zmienionej, zrewidowanej dyrektywy w sprawie delegowania pracowników oraz powołania Europejskiego Urzędu ds. Pracy (ELA).

Przeciw dumpingowi i drenażowi mózgów

Odnosząc się do problemów wprowadzenia w życie przepisów EFPS, Nicolas Schmit wskazał,

że choć mobilność jest jednym z największych osiągnięć Unii Europejskiej, to doprowadza między krajami Wspólnoty do dumpingu socjalnego oraz drenażu mózgów, czyli podkupywania pracowników. Jego zdaniem, nie jest to jednak powód, aby ograniczyć mobilność. Unia powinna sobie z tym problemem poradzić dzięki Europejskiemu Urzędowi ds. Pracy (ELA), który będzie mógł koordynować wspólne inspekcje przeprowadzane przez państwa członkowskie. Nicolas Schmit przypomniał, że instytucje europejskie w ostatnim półroczu przyjęły dwa ważne instrumenty prawne – zrewidowaną dyrektywę o delegowaniu pracowników oraz rozporządzenie dotyczące ustanowienia Europejskiego Urzędu ds. Pracy (ELA). Jego zdaniem, przyszedł czas, aby te dwa akty prawne wdrożyć w życie. Kandydat na komisarza stwierdził, że rozwiązaniem nie jest proponowanie nowych przepisów, ale implementacja już istniejących. Podkreślił, że duże osiągnięcie stanowi wprowadzenie zasady zagwarantowania takiej samej płacy, za taką samą pracę, w tym samym miejscu. Dodał, że osoby pracujące jako samodzielni przedsiębiorcy powinny mieć takie same prawa socjalne, jak zatrudnieni na etacie oraz że zwalczać należy wszelkie formy pozornego samozatrudnienia. Według Schmita, wyzwaniem dla państw członkowskich pozostaje przestrzeganie prawa. Dodał, że wszystkie kraje narzekają na dumping socjalny, ale nie zwiększają nakładów na kontrole w tym zakresie. Podkreślił również, że nikt nie chce zablokować delegowania pracowników. Ważne jest jednak, aby każdy działał na równych zasadach. Europosłowie, głównie z Francji i Włoch, zwracali uwagę na wciąż duże różnice między kosztami pracy w poszczególnych krajach członkowskich. Komisarz Schmit przyznał, że taka jest rzeczywistość. Jednak celem działań KE jest osiągnięcie konwergencji ekonomicznej, tak aby wszyscy obywatele Unii mogli żyć i pracować w godnych warunkach. Sprzyjać ma temu projekt stworzenia wspólnych przepisów o płacy minimalnej. Wymaga on jednak konsultacji z partnerami społecznymi, zatem w ocenie Nicolasa Schmita nie będzie jeszcze gotowy w najbliższych miesiącach. Kandydat na komisarza EMPL zapewnił, że proponowane przepisy muszą uwzględniać aktualne systemy w państwach członkowskich tak, aby nie zagrażały układom zbiorowym masowo stosowanym np. w krajach skandynawskich.

ADAM MACIEJEWSKI

Pomoc wykluczonym

Tytuł projektu: „Pomagać efektywniej – Model lokalnego systemu reintegracji”

Program: Program Operacyjny Wiedza Edukacja Rozwój (PO WER)

Konkurs: POWR.04.03.00-IP.07-00-001/17 na projekty z komponentem ponadnarodowym realizowane poza Common Framework

Temat: Wypracowanie rozwiązań na rzecz zarządzania zintegrowanym pakietem usług na rzecz społeczności lokalnej, w szczególności osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym

Całkowity budżet projektu: ponad 1,4 mln zł

Wielkość dofinansowania: ponad 1,4 mln zł

Projekt „**Pomagać efektywniej – Model lokalnego systemu reintegracji**” realizowany jest przez Towarzystwo Psychoprofilaktyczne Oddział w Warszawie we współpracy ze Stowarzyszeniem Pomocy Rodzinie i Dzieciom „Szansa” oraz fińskim Kirkkopelvelut ry (The Church Resources Agency).

Główną, bezpośrednią przyczyną dziedziczenia biedy są wzorce oraz przekonania wyniesione z rodziny pochodzenia: brak wiary we własne siły, kompleksy, niewielkie zaufanie do innych, przekonanie, że świat jest wrogi. Wychowując się w ubogiej, słabej i dysfunkcyjnej rodzinie, dziecko przejmując przekonania, postawy oraz wartości rodziców. Z drugiej strony słabi, niedojrzali rodzice zaniedbują podstawowe potrzeby dziecka, zawodząc jego oczekiwania. Są niekonsekwentni w swoich zachowaniach, nieprzewidywalni, a często także nieprzytomni. Dziecko przeżywa rzeczywistość jako zagrażającą i niebezpieczną. Uczy się wtedy nieufności i tego, że nic od niego nie zależy, że nie ma na nic wpływu oraz że nic dobrego go nie czeka. Żyje z godziny na godzinę, niczego nie planuje, nie wierzy w siebie. Unika ryzyka i porażek. Nie umie działać długofalowo, uczyć się na błędach, brakuje mu poczucia odpowiedzialności za siebie i swoje życie oraz nadziei na zmianę. Kontakt z rówieśnikami z innych środowisk uświadamia mu jego deficyty i budzi poczucie krzywdy oraz niesprawiedliwości. Nie potrafiąc się zmienić, ucieka od trudnej do zaakceptowania rzeczywistości w fantazje lub uzależnienia. Wydaje mu się bowiem, że ma pecha, podczas gdy inni są szczęściarzami. Czasem udaje kogoś, kim chciałby być, a czasami szuka gorszych i słabszych od siebie, dzięki którym przez chwilę czuje się lepsze.

Dodatkowym czynnikiem pogłębiającym i utrwalającym trudną sytuację rodziny oraz dzieci jest negatywny stosunek innych ludzi do nich. Ocenianie, stygmatyzowanie, obarczanie odpowiedzialnością za biedę czy kryzys potęgują kompleksy, a brak wiary w siebie zniechęca do podejmowania wysiłku. W takiej sytuacji są przezważnie dzieci oraz rodziny z tak zwanych enklaw biedy, np. osiedli socjalnych.

Osoby wykluczone społecznie rzadko przy rozwiązywaniu swoich problemów korzystają z instytucjonalnych form pomocy. Wsparcie polegające na wypłacie zasiłków, pouczeniu czy wyręczaniu upokarza, osłabia, uzależnia, zwalnia od odpowiedzialności, pogłębia kompleksy i nieufność oraz uczy manipulacji.

Zapobieganie ubóstwu czy marginalizacji społecznej, a także przerwanie zjawiska „dziedziczenia biedy” wymaga sprawnego programu społecznego oraz dobrze przygotowanej kadry, która będzie potrafiła dotrzeć do potrzebujących i zaproponuje rozwiązania, zapobiegające utrwalaniu status quo.

Celem projektu „**Pomagać efektywniej – Model lokalnego systemu reintegracji**” jest wypracowanie przez instytucje zaangażowane w to przedsięwzięcie systemu reintegracji na podstawie następujących zasad, umożliwiających realną pomoc rodzinom i dzieciom w zmianie:

- pomoc realizowana w partnerskiej relacji z osobą pomagającą – pomagający wspiera odbiorcę w realizacji jego konstruktywnych dążeń i celów, pomaga w przezwyciężaniu trudności oraz rozwijaniu potencjału, korzysta z jego naturalnych zasobów, unika oceniania czy arbitralności;

Spodziewane rezultaty projektu:

- Liczba instytucji, które wdrożą nowe rozwiązania dzięki współpracy z partnerem zagranicznym: **12**
 - Liczba osób, które podniosą swoje kompetencje zawodowe dzięki udziałowi w projekcie: **70**
 - Liczba dzieci do lat 3 objętych opieką w ramach projektu: **10**
 - Liczba dzieci w wieku 3–6 lat objętych opieką: **15**.
- wychowawcy pracujący z dziećmi pomagają im w przezwyciężaniu trudności oraz ograniczeń, a także w rozwijaniu ich spontaniczności, ciekawości świata, wiary w siebie, sumienności, odpowiedzialności, wytrwałości, zaufania do innych i umiejętności współpracy;
 - praca obejmuje wszystkich członków rodziny oraz otoczenie społeczne; zasadą jest rozpoczynanie pracy z rodzinami jak najwcześniej – wspieranie rodzin z małymi dziećmi.

Projekty podobne do opisanego w niniejszym artykule mają szansę na usprawnienie systemu wsparcia skierowanego do osób doświadczających wykluczenia społecznego.

ANNA ORZECZOWSKA

superwizor, terapeuta, trener, terapeuta rodzinny, wychowawca, lider programów pomocy rodzinom i dzieciom, nastawionych na przeciwdziałanie kierowaniu dzieci do instytucji, pracownik Towarzystwa Psychoprofilaktycznego Oddział w Warszawie

Dla rodziców dzieci z niepełnosprawnością

Tytuł projektu: Opracowanie modelu zintegrowanego pakietu usług w zakresie wsparcia rodzin wychowujących dziecko (dzieci) z niepełnosprawnością

Program: Program Operacyjny Wiedza Edukacja Rozwój (PO WER)

Konkurs: POWR.04.03.00-IP.07-00-001/17 na projekty z komponentem ponadnarodowym realizowane poza Common Framework

Temat: Wypracowanie rozwiązań na rzecz zarządzania zintegrowanym pakietem usług na rzecz społeczności lokalnej, w szczególności osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym

Całkowity budżet projektu: ponad 1,3 mln zł

Wielkość dofinansowania: ponad 1,3 mln zł

Projekt „**Opracowanie modelu zintegrowanego pakietu usług w zakresie wsparcia rodzin wychowujących dziecko (dzieci) z niepełnosprawnością**” realizowany jest przez Wyższą Szkołę Uni-Terra w Poznaniu we współpracy z austriackim stowarzyszeniem Internationales Bildungsnetzwerk Pligrim.

Narodziny dziecka w rodzinie znacząco wpływają na jej funkcjonowanie w różnych aspektach. Pojawienie się dziecka z niepełnosprawnością (niezależnie od tego, kiedy zostanie ona zdiagnozowana) jest stresującym doświadczeniem dla całej rodziny, a w szczególności dla rodziców. Pomoc dziecku z niepełnosprawnością w pierwszej kolejności udzielana jest zazwyczaj przez osoby najbliższe. Wsparcie rodziny ukierunkowane na dziecko jest tylko jednym z elementów

wspierania osób z niepełnosprawnościami. Nie oznacza to jednak, iż pomoc ze strony bliskich jest wystarczająca. Rodziny wychowujące dziecko/dzieci z niepełnosprawnością/-ami wymagają szczególnego wsparcia. Ratyfikowana przez Polskę w 2012 roku Konwencja Praw Osób Niepełnosprawnych w artykule 19 podkreśla prawo osób z niepełnosprawnościami do pełnego włączenia i uczestnictwa w życiu społecznym. Dotyczy to także prawa do dokonywania wyborów i dostępu

fot. depositphotos

do usług w społeczności lokalnej. Osoba z niepełnosprawnością ma prawo do takiego samego uczestnictwa w życiu społecznym, w pełnym jego przekroju, jakie ma osoba w pełni sprawna. To oczywiste – jak wydaje się – zdanie dotyczy także dzieci z niepełnosprawnością/-ami. Realizacja tych założeń wymaga jednak zewnętrznego wsparcia udzielanego rodzinom.

Pomoc rodzinom dzieci z niepełnosprawnością/-ami ukierunkowana może być na zaspokajanie ich potrzeb poprzez oferowanie dodatkowych, szeroko rozumianych środków i usług. Ten typ wsparcia jest w dużej mierze zależny od stanu finansów publicznych oraz woli politycznej. W ostatnich latach widoczne są działania mające na celu poprawę sytuacji rodzin z dziećmi z niepełnosprawnością, jednak jak wykazują badania, przeprowadzone przez poznańskich naukowców na grupie ponad 300 osób, w odczuciu rodziców nie udało się jak dotąd zbudować kompleksowego systemu wsparcia rodzin z dzieckiem z niepełnosprawnością¹. Poszczególne samorządy, stowarzyszenia i organizacje próbują wypracować pewne rozwiązania. W większości przypadków nie istnieje jednak sprawnie działający system wsparcia rodzin wychowujących dziecko/dzieci z niepełnosprawnością/-ami. Wstępna analiza porównawcza niektórych stron internetowych

jednostek samorządu terytorialnego (JST) oraz rozmowy z pracownikami tych JST pokazują, że duże ośrodki miejskie w porównaniu z mniejszymi JST (jak np. gminy wiejskie) mają sprawniej działający system informowania rodziców dzieci z niepełnosprawnością o ich uprawnieniach, prawach oraz możliwościach wsparcia.

Przeprowadzona w ramach badań diagnoza społeczna potrzeb i oczekiwań ze strony rodziców dzieci z niepełnosprawnością/-ami w kontekście możliwości jednostek je realizujących, tj. pracowników medycznych, oświatowych i samorządowych, jednoznacznie wskazuje na potrzebę stworzenia efektywnego modelu rozwiązań w obszarze zarządzania zintegrowanym pakietem usług na rzecz społeczności lokalnej, w szczególności zagrożonej wykluczeniem społecznym (w tym w zakresie wsparcia rodzin wychowujących dziecko z niepełnosprawnością/-ami). Spójny model wsparcia takich rodzin to podstawa konstruktywnych działań podejmowanych w tym kierunku. Może on stać się bazą, do której odwoływać się będą zarówno rodzice dzieci z niepełnosprawnością, jak i każda grupa społeczna realizująca to wsparcie. Umożliwia on sprawowanie kontroli z ramienia samorządu w zakresie realizacji poszczególnych działań. Spójny model pozwala również na zintegrowanie działań na rzecz rodzin z dzieckiem (dziećmi) z niepełnosprawnością poszczególnych jednostek realizujących to wsparcie, sprzyjając wzajemnej współpracy.

¹ M. Przybylski, M. Buchnat, *Raport analityczny zawierający zakres oczekiwań, zasobów i braków w poszczególnych grupach respondentów*, Poznań 2018, niepublikowany.

Spodziewane rezultaty projektu:

- Liczba instytucji, które wdrożą nowe rozwiązania dzięki współpracy z partnerem zagranicznym: **4**.
- Liczba pracowników JST, którzy nabędą kompetencje w zakresie praktycznego zastosowania modelu zintegrowanego zarządzania pakietem usług społecznych na rzecz rodzin wychowujących dziecko z niepełnosprawnością: **50**.
- Liczba pracowników medycznych, którzy nabędą kompetencje w zakresie praktycznego zastosowania modelu zintegrowanego zarządzania pakietem usług społecznych na rzecz rodzin wychowujących dziecko z niepełnosprawnością: **100**.
- Liczba nauczycieli szkolnych i przedszkolnych, którzy nabędą kompetencje w zakresie praktycznego zastosowania modelu zintegrowanego zarządzania pakietem usług społecznych na rzecz rodzin wychowujących dziecko z niepełnosprawnością: **200**.
- Liczba rodzin wychowujących dziecko (dzieci) z niepełnosprawnością, którzy nabędą kompetencje w zakresie praktycznego korzystania z modelu zintegrowanego zarządzania pakietem usług społecznych na rzecz rodzin wychowujących dziecko z niepełnosprawnością: **300**.
- Liczba instytucji, które podejmą współpracę z partnerem zagranicznym w programie: **1**.
- Liczba osób z niepełnosprawnościami objętych wsparciem w projekcie: **300**.
- Liczba opracowanych materiałów zawierających instrukcje i rekomendacje dla instytucji wdrażających system zarządzania placówką oświatową: **1**.

Skonkretyzowany model, a nie szereg niepowiązanych lub w niewielkim stopniu spójnych ze sobą działań, zwiększa operatywność tych czynności. Umożliwia także prowadzenie rzetelnej ewaluacji, pozwalającej na szybsze wychwycenie obszarów o małej efektywności działania. Podejmowane działania powinny się przyczynić do podniesienia jakości pomocy udzielanej rodzinom z dzieckiem (dziećmi) z niepełnosprawnością. W trakcie konsultacji i rozmów z przedstawicielami JST na etapie tworzenia wstępnego modelu okazało się, iż mniejsze JST, deklarując wsparcie i potrzebę wdrożenia modelu, oczekują jednocześnie systemu, który nie angażowałby w sposób nadmierny ich środków.

Opracowywany w ramach projektu „**Opracowanie modelu zintegrowanego pakietu usług w zakresie wsparcia rodzin wychowujących dziecko (dzieci) z niepełnosprawnością**” model skupiony jest na następujących ścieżkach:

- zintegrowanie informacji o dostępnych formach pomocy rodzinom z dzieckiem z niepełnosprawnością;
- uruchomienie nowych kanałów komunikacji umożliwiających sprawne i wczesne przekazywanie wiedzy rodzinom z dzieckiem z niepełnosprawnością o możliwościach uzyskania przez nich wsparcia;
- zwiększenie dostępności do informacji o możliwych formach wsparcia dla rodziców dzieci z niepełnosprawnością;
- uruchomienie grup wsparcia dla rodziców;

- upowszechnienie form wsparcia oferowanych przez organizacje pozarządowe;
- uruchomienie zajęć dla dzieci z niepełnosprawnością;
- podniesienia świadomości społecznej o sytuacji rodzin z dzieckiem z niepełnosprawnością i możliwych formach wsparcia dla tych rodzin.

Wdrożenie kompleksowego modelu wsparcia osób z niepełnosprawnością/-ami i ich rodzin powinno:

- skutkować mniejszym obciążeniem systemu pomocy społecznej,
- zapobiec trendowi zwiększenia się bezrobocia wśród matek dzieci z niepełnosprawnością,
- przeciwdziałać wykluczeniu społecznemu osób z niepełnosprawnością/-ami i ich rodzin,
- sprzyjać aktywnej integracji osób z niepełnosprawnością/-ami i ich rodzin.

Projekt umożliwi poprawę jakości życia rodzin dzieci z niepełnosprawnością/-ami oraz spowoduje pełne i racjonalne wykorzystanie istniejących już środków publicznych. Pozwoli także rozpowszechnić wśród rodziców wiedzę o ofercie działających na konkretnym terenie organizacji społecznych, fundacji i stowarzyszeń, gdzie mogą oni uzyskać wsparcie.

DR MAREK PRZYBYLSKI

poznawski dydaktyk i historyk kultury, zajmujący się tematyką kultury bezpieczeństwa (w szczególności grup doświadczających wykluczenia); trener antydyskryminacyjny

fot. depositphotos

Zrealizuj swój pomysł z PO WER

Innowacje kojarzą się zazwyczaj z wprowadzeniem na rynek nowej maszyny lub usprawnienia jakiegoś rozwiązania technologicznego. Warto jednak zwrócić uwagę na działania, które są odpowiedzią na wyzwania społeczne i mogą przyczynić się do trwałej zmiany życia w wybranych grupach społecznych. Tym, co odróżnia je od innowacji innego rodzaju to cele, środki i przeznaczenie oparte na potrzebach społecznych. Obszary oddziaływania innowacji społecznych mogą być różne. Do jednej kategorii innowacji zalicza się te, które mają przyczynić się do poprawy życia ludzi starszych, niepełnosprawnych czy bezrobotnych, a więc grup wymagających wsparcia ze strony organów państwowych. Do drugiej grupy należą te związane z rynkiem pracy, np. powodujące wzrost zatrudnienia osób bezrobotnych, które posiadają wyższe wykształcenie.

Na takie właśnie problemy odpowiada „Strategia na rzecz inteligentnego i zrównoważonego rozwoju sprzyjającego włączeniu społecznemu”, która została opracowana w 2010 roku. Jak pisał José Manuel Barroso: „...Europa musi wrócić na ścieżkę rozwoju, a następnie na niej pozostać. Taki jest cel strategii Europa 2020. Jej założenia to zwiększenie miejsc pracy i wyższy standard życia. Strategia pokazuje, że Europa może się rozwijać

w sposób inteligentny i zrównoważony, może sprzyjać włączeniu społecznemu, umie znaleźć sposób na stworzenie nowych miejsc pracy i określić kierunek rozwoju naszych społeczeństw...”¹

Do tej pory w Europie powstało już kilkanaście innowacyjnych rozwiązań. Przykładem może być aplikacja Vizwiz, która umożliwia osobom niewidomym i niedowidzącym przeczytanie etykiet oraz recept poprzez wysłanie zdjęcia do systemu. Dzięki temu osoba pilnie potrzebująca informacji w ciągu minuty może porozmawiać z wolontariuszem, który tłumaczy tekst na bieżąco. Inny ciekawy pomysł to program Aconchego z Portugalii, który łączy studentów poszukujących mieszkań z osobami starszymi dysponującymi wolnymi pokojami.

Dzięki funduszom europejskim również w Polsce można realizować podobne pomysły. Narodowe Centrum Badań i Rozwoju wdraża program Innowacje Społeczne, który wspiera innowacyjne działania bazujące na osiągnięciach nauki i techniki. **Od kilku lat ogłaszane są również konkursy w ramach Programu Operacyjnego Wiedza Edukacja Rozwój (PO WER).**

¹ Europa 2020, str. 2

Inkubatory innowacji

W najbliższych miesiącach zostaną wyłonione inkubatory społeczne, do których będzie można zgłaszać pomysły, które pozwolą na szybsze, tańsze i bardziej wydajne rozwiązywanie problemów będących przedmiotem interwencji EFS w jednym z wymienionych poniżej obszarów tematycznych:

- zatrudnienie,
- kształcenie,
- włączenie społeczne.

Przy tworzeniu konkursu w ramach Działania 4.1 Innowacje społeczne MIKRO-INNOWACJE z PO WER zostało wykorzystane doświadczenie, nabyte podczas realizacji pilotażowego konkursu na inkubację innowacji społecznych z 2015 roku oraz rekomendacje zawarte w raporcie ewaluacyjnym tego działania. Badanie potwierdziło, że tego typu inicjatywy mogą uwolnić innowacyjny potencjał drzemący w mieszkańcach, grupach nieformalnych czy małych podmiotach pozarządowych, prywatnych lub publicznych, które dotychczas miały ograniczone możliwości przedstawiania nowych rozwiązań na zaspokajanie potrzeb grup docelowych. Ewaluacja wykazała także, że najlepsze rozwiązania powstają podczas praktycznej działalności osób oraz instytucji. Dzieje się tak dlatego, że realizatorzy opierają się na licznych doświadczeniach, unikają popełnionych wcześniej błędów, a ich działania charakteryzuje ogromne zaangażowanie.

Istotne jest, że wybrane inkubatory będą poszukiwać najciekawszych inicjatyw w wybranym

temacie, udzielać niezbędnego wsparcia innowatorom społecznym, tak aby mogli oni przekształcić swoje pomysły w konkretne rozwiązania. Na ostatnim etapie zadaniem inkubatora będzie upowszechnienie i – w miarę możliwości – wprowadzenie do praktycznego wykorzystania tych przedsięwzięć, które w trakcie testowania sprawdzą się najlepiej. Autorzy najlepszych z nich mogą liczyć na granty w wysokości nawet 100 tys. zł.

Maksymalny dopuszczalny poziom dofinansowania projektu to 100 proc. **WAŻNE!**

Alokacja na konkurs wynosi 60 mln zł.

Planowany okres realizacji projektu: od trzydziestu sześciu do czterdziestu miesięcy, maksymalnie do 30 czerwca 2023 r.

W przyszłości konkurencyjność europejskiej gospodarki będzie zależała nie tylko od innowacji technologicznych, lecz również od zdolności do tworzenia sieci społecznych, sprzyjających rozwojowi kreatywności mieszkańców Europy. Warto zapoznać się z dotychczasowymi osiągnięciami innowacyjnych projektów.

Szczegółowe informacje znajdują się na stronie <https://www.innowacjespoleczne.org.pl/>

URSZULA JACKOWSKA
Centralny Punkt Informacyjny FE
w Warszawie

fot. depositphotos

Sukcesja w firmach rodzinnych: programy edukacyjne PARP

W ponad dziesięciu tysiącach firm właściciele ustanowili już zarządców sukcesyjnych. To nowa możliwość stworzona dzięki ustawie o zarządzie sukcesyjnym przedsiębiorstwem osoby fizycznej, która weszła w życie 25 listopada 2018 roku. W Centralnej Ewidencji i Informacji o Działalności Gospodarczej (CEIDG) zarejestrowanych jest około dwóch milionów firm, co oznacza, że 99,5 proc. nie podjęło jeszcze tej istotnej decyzji. Może im w tym pomóc ogólnopolska akcja edukacyjna finansowana ze środków PO WER na lata 2014–2020.

Spokojna przyszłość rodziny

Wspomniane dziesięć tysięcy wpisów w CEIDG oznacza, że tyle przedsiębiorstw dostało szansę na przetrwanie w przypadku niespodziewanej śmierci swojego właściciela, który nie ustanowił następcy. Wcześniej w takiej sytuacji spadkobiercy nie mogli płynnie kontynuować prowadzenia biznesu. Wygasał NIP i decyzje administracyjne, m.in. zezwolenia lub koncesje. Często oznaczało to zamknięcie firmy. Spadkobiercy mogli przejąć tylko majątek, ale nie nazwę przedsiębiorstwa. Śmierć przedsiębiorcy powodowała też wygaśnięcie kontraktów handlowych i oznaczała utratę pracy dla zatrudnionych. Dzięki nowym przepisom w firmach z sukcesorem zostaną utrzymane umowy o pracę, kontrakty, zezwolenia i koncesje związane z przedsiębiorstwem. Ustawa przewiduje też zwolnienie z podatku od spadku osób, które odziedziczą i będą kontynuować prowadzenie biznesu. Zarządca sukcesyjny płynnie wejdzie w prowadzenie przedsiębiorstwa po śmierci właściciela i będzie nim zarządzał aż do zakończenia formalności spadkowych oraz podjęcia przez spadkobierców decyzji, co do dalszych losów firmy. Zarząd sukcesyjny może trwać maksymalnie dwa lata od dnia śmierci właściciela. Jest to czas na załatwienie formalności spadkowych, a także podjęcie decyzji, czy i w jakiej formie firma będzie działać dalej. W wyjątkowych przypadkach sąd może przedłużyć ten czas do pięciu lat.

Kto skorzysta z sukcesji

Beneficjentem nowych rozwiązań może być około dwóch milionów przedsiębiorców zarejestrowanych w CEIDG. Około 60 proc. z nich stanowią firmy rodzinne, formalnie jednoosobowe. Ponad 230 tys. właścicieli z tej grupy ukończyło już 65 lat. Co miesiąc z powodu śmierci z ewidencji wykreślanych jest 800 działalności gospodarczych.

W perspektywie dziesięciu–dwudziestu lat problem sukcesji będzie dotyczył coraz większej liczby przedsiębiorców. Ci, którzy zakładali firmy w pierwszych latach po transformacji ustrojowej po 1989 roku, dziś są już w wieku bardzo dojrzałym i stają przed decyzją o przekazaniu dorobku swojego życia. Adrianna Lewandowska, prezes Instytutu Biznesu Rodzinnego, uważa, że idealny proces sukcesji powinien trwać ok. siedmiu–dziesięciu lat. Warto więc wyznaczyć zarządcę sukcesyjnego jeszcze za życia przedsiębiorcy i ustalić, kto ma kontynuować biznes. To jednak trudny proces, bo jak wynika z badań Instytutu Biznesu Rodzinnego, w 2017 roku tylko 8,1 proc. następców przedsiębiorców chciało prowadzić w przyszłości firmy rodziców. W ostatnich latach wzrasta zaś znaczenie firm rodzinnych w polskiej gospodarce. O ile w 2009 roku, jak wynika z badania Polskiej Agencji Rozwoju Przedsiębiorczości (PARP), wytwarzały one ponad 10 proc. polskiego PKB, to w 2017 roku odpowiadały już za 18 proc. PKB (322 mld zł).

Pomoc z PARP dla tysiąca firm

Gdzie się udać, co przygotować, jakie będą skutki oraz dlaczego warto to zrobić oraz ilu przedsiębiorców już zdecydowało się na ten krok?

Wpisanie zarządcy do CEIDG jest proste, bezpłatne i nie wymaga zbędnych formalności. Dzięki temu szybko można zabezpieczyć przyszłość swojej firmy oraz pracowników. Wystarczy do tego dokument powołania zarządcy oraz jego zgoda na piśmie.

Niezwykle ważną rolę w powodzeniu wspomnianej reformy odgrywają działania edukacyjno-informacyjne. PARP, korzystając ze środków Programu Operacyjnego Wiedza Edukacja Rozwój (PO WER) w ramach Działania 2.21 Poprawa zarządzania, rozwój kapitału ludzkiego oraz

Nazwa	Wartość projektu w zł	Wartość dofinansowania UE w zł	Liczba uczestników	Dofinansowanie w %
DGA	4 938 281	4 161 983	260	84,28
Gamma	3 892 520	3 280 615	220	84,28
PM DG	3 155 653	2 659 584	144	84,28
QS Zurich	3 966 580	3 343 033	200	84,28
ODITK	3 309 619	2 789 347	170	84,28
Razem	19 262 653	16 234 562	994	84,28

wsparcie procesów innowacyjnych przedsiębiorstw, rozdysponowała wiosną 2019 roku środki na wsparcie w przygotowaniu sukcesji firm.

Wybrano pięciu operatorów, którzy do 2023 roku przeprowadzą w całej Polsce szkolenia dla około tysiąca przedsiębiorstw. Łączna wartość wszystkich projektów sięga 19,3 mln zł, zaś kwota dofinansowania z Europejskiego Funduszu Społecznego to 16,2 mln zł (84 proc.).

Największą wartość, bo ponad 4,9 mln zł, ma projekt „Sukcesja w firmach rodzinnych”, realizowany do końca maja 2022 roku przez spółkę DGA w województwach: dolnośląskim, lubuskim, wielkopolskim i zachodniopomorskim. Objętych nim będzie 260 przedsiębiorstw rodzinnych z sektora mikro, małych i średnich przedsiębiorstw. Z doradztwa ma skorzystać nie mniej niż 520 osób (w tym 208 kobiet i 312 mężczyzn).

Niemal 4 mln zł wynosi budżet projektu Spółki QS Zurich, która obsłuży przedsiębiorców w województwach: łódzkim, opolskim i śląskim. Projekt „Sukcesja firm rodzinnych sektora MMŚP z obszaru województwa łódzkiego, opolskiego i śląskiego” został opracowany z myślą o dwustu przedsiębiorcach oraz ich dwustu sukcesorach (po dwie osoby w dwustu firmach). Pierwszą rekrutację przeprowadzono w styczniu 2019 roku, druga planowana jest w styczniu 2020 roku, a trzecia i czwarta odpowiednio na początku kolejnych dwóch lat.

Niewiele mniej, bo niemal 3,9 mln zł, wart jest projekt realizowany od grudnia 2018 do końca lutego 2022 roku przez Konsorcjum Szkoleniowo-Doradcze Gamma w województwach lubelskim i mazowieckim. Grupę docelową stanowi dwustu dwudziestu przedsiębiorców rodzinnych, przewidujących, że w ich biznesie dokona się zmiana pokoleniowa.

Gdański Ośrodek Doradztwa i Treningu Kierowniczego zajmuje się firmami z województw: kujawsko-pomorskiego, podlaskiego, pomorskiego i warmińsko-mazurskiego. Projekt „Sukcesja z sukcesem” o wartości 3,3 mln zł przewiduje szkolenia na temat sukcesji dla stu siedemdziesięciu podmiotów. Z każdego z wymienionych województw pochodzić ma przynajmniej 26 firm (15 proc.) dla zapewnienia równego dostępu firmom z całego makroregionu.

fot. depositphotos

Na ostatnim miejscu pod względem zaplanowanej kwoty jest krakowska firma PM Doradztwo Gospodarcze. W województwach małopolskim, podkarpackim oraz świętokrzyskim realizuje ona projekt „Przez sukcesję z Przewodnikiem” o wartości 3,15 mln zł. W okresie od 1 października 2018 do 30 czerwca 2023 roku udzielić ma wsparcia doradczego i szkoleniowego w zakresie sukcesji stu czterdziestu czterem firmom rodzinnym.

ADAM MACIEJEWSKI

PO WER

dla zdrowia psychicznego dzieci i młodzieży

fot. depositphotos

W perspektywie długoterminowej do 2030 roku dobry stan zdrowia Polaków został uznany za istotną przesłankę poprawy jakości życia. Zmniejszenie przedwczesnej umieralności, zachorowalności i niepełnosprawności uwarunkowane jest przyspieszeniem postępów w zwalczaniu szkodliwych dla zdrowia zachowań oraz eliminowaniu warunków, które prowadzą do większego rozpowszechniania się chorób cywilizacyjnych (chorób układu krążenia, nowotworów, chorób układu oddechowego, chorób układu kostno-stawowego i mięśniowego, chorób i zaburzeń psychicznych, urazów, zatruc i innych zewnętrznych przyczyn zgonów). Wydatki na zdrowie to bardzo opłacalna w długookresowej perspektywie inwestycja, mająca udowodnione już dziś przełożenie na wzrost gospodarczy.

Zaplanowane w „Krajowych ramach strategicznych. Policy paper dla ochrony zdrowia na lata 2014–2020” cztery cele operacyjne działań na rzecz poprawy systemu opieki zdrowotnej w Polsce to:

- rozwój profilaktyki zdrowotnej, diagnostyki i medycyny naprawczej ukierunkowany na główne problemy epidemiologiczne w Polsce;
- przeciwdziałanie negatywnym trendom demograficznym poprzez rozwój opieki nad matką i dzieckiem oraz osobami starszymi;
- poprawa efektywności i organizacji systemu opieki zdrowotnej w kontekście zmieniającej się sytuacji demograficznej i epidemiologicznej;
- wspieranie badań naukowych, rozwoju technologicznego i innowacji w ochronie zdrowia;
- wsparcie systemu kształcenia kadr medycznych w kontekście dostosowania zasobów do zmieniających się potrzeb społecznych.

Inicjatywy służące osiągnięciu tych celów będą wdrażane m.in. dzięki środkom z funduszy strukturalnych w latach 2014–2020.

Statystyki pokazują, że ponad 450 mln osób na całym świecie cierpi z powodu zaburzeń psychicznych. Ponad 27 proc. dorosłych Europejczyków doświadcza przynajmniej jednego z przejawów złego stanu zdrowia psychicznego w ciągu roku. Podobnie sytuacja wygląda na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, gdzie systematycznie rośnie liczba osób leczonych z powodu zaburzeń psychicznych. W Polsce żyje około 6,9 mln dzieci i młodzieży (w wieku 0–17 lat). Statystyki światowe szacują, że rozpowszechnienie zaburzeń psychicznych w tej grupie wiekowej może dotyczyć od około 10 proc. do nawet 20 proc. Najczęstszym rozpoznaniem są zaburzenia rozwojowe – 62 proc. (w tym zaburzenia rozwoju mowy i języka, zaburzenia rozwoju umiejętności szkolnych, zaburzenia rozwoju funkcji motorycznych, całościowe zaburzenia rozwoju, w tym autyzm i zespół Aspergera, zaburzenia hiperkinetyczne, w tym ADHD);

zaburzenia nerwicowe – 14,5 proc. (20816 osób), upośledzenie umysłowe – 7,7 proc. (11087 osób); zaburzenia nastroju – 3,9 proc. (5637 osób), zaburzenia spowodowane używaniem substancji psychoaktywnych – 3,3 proc. (4726 osób)¹.

Alarmującym wskaźnikiem jest wysoka liczba prób samobójczych podejmowanych przez dzieci i młodzież. Samobójstwa stanowią obecnie pierwszą przyczynę zgonów osób pomiędzy czternastym a dziewiętnastym r.ż. w Polsce, co daje nam drugie miejsce w skali Europy.

System opieki psychiatrycznej nad dziećmi i młodzieżą w Polsce nie zaspokaja wzrastających potrzeb w zakresie ochrony zdrowia psychicznego tej grupy. W całym kraju ośrodki borykają się z problemem braku wykwalifikowanej kadry, specjalizującej się w opiece nad zdrowiem psychicznym populacji w wieku rozwojowym. Dotyczy to zarówno lekarzy psychiatrów dziecięcych, jak również przedstawicieli innych zawodów zajmujących się zdrowiem psychicznym dzieci i młodzieży.

Jednym z celów Programu Operacyjnego Wiedza Edukacja Rozwój (PO WER) jest rozwój kompetencji zawodowych oraz kwalifikacji kadr medycznych odpowiadających na potrzeby epidemiologiczno-demograficzne kraju.

Celem przedsięwzięć finansowanych z Działania 5.4 Doskonalenie zawodowe pracowników systemu ochrony zdrowia z zakresu zdrowia psychicznego dzieci i młodzieży PO WER jest poprawa dostępu do opieki psychiatrycznej dla dzieci i młodzieży dzięki rozwojowi kadr realizujących świadczenia w zakresie zdrowia psychicznego dzieci oraz młodzieży. Zakończony 31 lipca 2019 roku nabór wniosków realizowany przez Ministerstwo Zdrowia ma na celu wyłonienie podmiotów, które posiadają doświadczenie oraz potencjał w zakresie podnoszenia kompetencji lekarzy, a także przedstawicieli innych zawodów istotnych z punktu widzenia funkcjonowania systemu ochrony zdrowia. Z uwagi na różnorodność potencjalnych beneficjentów, w celu zachowania odpowiedniej

fol. depositphotos

jakości pomocy, wymagane jest doświadczenie w realizacji adekwatnego wsparcia oraz posiadanie stosownych uprawnień. W związku z powyższym przyszli beneficjenci Programu PO WER, czyli organizatorzy kształcenia, posiadać będą akredytację do prowadzenia szkoleń w zakresie psychologii klinicznej oraz psychoterapii dzieci i młodzieży.

Program szkolenia specjalizacyjnego w dziedzinie psychoterapii dzieci i młodzieży skierowany jest do osób posiadających tytuł zawodowy magistra lub równorzędny, uzyskany na kierunku studiów w zakresie: psychologii, pedagogiki, resocjalizacji, pielęgniarstwa i lekarskim. Warunkiem udziału w projekcie, który dofinansowany zostanie w ramach Działania 5.4 PO WER, jest zobowiązanie podpisane przez uczestników projektu, że po otrzymaniu zaświadczenia o ukończonym szkoleniu pozostaną oni zatrudnieni w wymiarze co najmniej ½ etatu lub na kontrakcie w wymiarze godzinowym równoważnym ½ etatu w publicznym systemie ochrony zdrowia lub w jednostkach oświatowych, poradniach psychologiczno-pedagogicznych albo w jednostkach pomocy społecznej przez rok liczony od dnia zakończenia szkolenia.

Na wyłonienie instytucji szkoleniowych poczekać trzeba będzie około pięciu miesięcy od zakończenia naboru wniosków, czyli do końca I kwartału 2020 roku.

AGNIESZKA SOBASZEK-AUMÜLLER
Centralny Punkt Informacyjny FE
w Warszawie

¹ Dzieci się liczą 2017. Raport o zagrożeniach bezpieczeństwa i rozwoju dzieci w Polsce, str. 112–113

Inwestycje w edukację najmłodszych

Mimo nieustannie rosnącej liczby miejsc w przedszkolach i żłobkach, wciąż w kraju są gminy, w których dzieci trzeba wozić nawet kilkanaście kilometrów do najbliższej placówki. Dzięki funduszom unijnym ta sytuacja się poprawia. Od września 2019 roku aż setka dzieci z gminy Aleksandrów Łódzki uczęszcza do nowo oddanego budynku przedszkola w Bełdowie, pierwszego na terenie wiejskim tej gminy. Nadchodzące nabory wniosków są okazją do tego, aby tego typu miejsca zyskały kolejne gminy w Polsce.

Z początkiem roku szkolnego przy szkole podstawowej w Bełdowie powstało przedszkole z miejscem dla setki dzieci. Początkowo miejsc dla maluchów miało być mniej, bo 75, ale zainteresowanie tym pierwszym wiejskim przedszkolem w gminie Aleksandrów Łódzki było tak duże, że władze postanowiły go powiększyć o kolejną, czwartą 25-osobową grupę.

Inwestycja kosztowała ponad 3 mln zł. Połowa tej kwoty to środki unijne pozyskane w ramach Łódzkiego Obszaru Metropolitalnego, a resztę dołożył aleksandrowski samorząd. Dzięki inwestycji rodzice nie muszą już wozić dzieci do placówek w oddalonym nawet o kilkanaście kilometrów Aleksandrowie Łódzkim, a osoby, które wcześniej opiekowały się dziećmi w domu, będą teraz mogli powrócić na rynek pracy.

Unia Europejska w dalszym ciągu daje możliwość realizacji podobnych projektów, w ramach których można nie tylko dostosować budynki na potrzeby prowadzenia działalności wychowawczej i dla dzieci niepełnosprawnych, ale również poszerzyć oraz dokształcić kadrę nauczycieli.

Nowocześnie i ekologicznie

Przedszkole w Bełdowie to jedna z najnowocześniejszych tego typu placówek wiejskich w kraju. Budynek został wykonany w technologii pasywnej. W energię elektryczną zaopatrują go turbiny wiatrowe oraz panele fotowoltaiczne, a za ogrzewanie odpowiada pompa ciepła. Wszystkie te rozwiązania są nie tylko ekologiczne, ale też znacząco minimalizują koszty utrzymania budynku.

Powiew nowocześnieści widać nie tylko w zastosowanej technologii, ale i w bryle budynku, a także w jego wnętrzach. Mnóstwo światła zapewniają olbrzymie okna. Dobre samopoczucie personelu oraz wychowanków gwarantują kolorowe ściany, przyjemne, miękkie pufy i wykładziny.

Budowa przedszkola sprawiła, że szkoła podstawowa – która do tej pory dzieliła sale z oddziałem przedszkolnym – już nie jest tak przepełniona, jak dotychczas. Dzięki nowej placówce przedszkolnej w szkole zniknął problem z uruchomieniem klasy siódmej i ósmej. Powstały tu też dwa oddziały zerówkowe, co oznacza, że w przyszłym roku – po raz pierwszy w historii szkoły – powstaną dwie klasy pierwsze.

Dzięki inwestycjom w oświatę w gminie bez przerwy przybywa nowych mieszkańców. Tylko w tym roku grono uczniów powiększyło się o 70 osób w stosunku do majowej rekrutacji. – Budowa przedszkola była koniecznością, ponieważ biorąc pod uwagę nowe osiedlenia na terenach gminy, jak i wprowadzoną reformę oświaty z 1 września 2018 roku, dla przedszkolaków po prostu nie starczyłoby miejsca – tłumaczy burmistrz Aleksandrowa Łódzkiego Jacek Lipiński.

Nabory w Zachodniopomorskiem

Dofinansowanie podobnych projektów oferuje między innymi Wojewódzki Urząd Pracy w Szczecinie, który ogłosił nabór wniosków o dofinansowanie projektów z Europejskiego Funduszu Społecznego w ramach Działania 8.1 Upowszechnienie edukacji przedszkolnej Regionalnego Programu Województwa Zachodniopomorskiego 2014–2020.

Od 6 listopada do 3 grudnia br. wnioski o dofinansowanie będą mogły składać również osoby fizyczne prowadzące działalność oświatową. Dofinansowanie przeznaczone będzie na przedsięwzięcia obejmujące tworzenie nowych miejsc wychowania przedszkolnego oraz dostosowanie istniejących miejsc dla dzieci w wieku przedszkolnym dla podopiecznych z niepełnosprawnościami w już funkcjonujących lub nowo utworzonych ośrodkach wychowania przedszkolnego. Projekty mogą też dotyczyć rozszerzenia

oferty placówek wychowania przedszkolnego o dodatkowe zajęcia np. logopedyczne, gimnastykę korekcyjną, języki obce czy programowanie. Fundusze unijne zostaną wykorzystane na działania, mające na celu podniesienie kwalifikacji oraz doskonalenie zawodowe nauczycieli.

Maksymalny poziom dofinansowania projektu wynosi 85 proc., a pula środków to 25 mln zł.

Aglomeracja jeleniogórska

Interesujący nabór wniosków rozpocznie się już 5 listopada br. w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Dolnośląskiego 2014–2020. O dofinansowanie w ramach Działania 7.1 Inwestycje w edukację przedszkolną, podstawową i gimnazjalną (Poddziałanie 7.1.3 Inwestycje w edukację przedszkolną, podstawową i gimnazjalną – ZIT Aglomeracji Jeleniogórskiej) będą mogły powołać jednostki samorządu terytorialnego (JST), ich związki i stowarzyszenia, jednostki organizacyjne JST oraz organy prowadzące przedszkola i inne formy wychowania przedszkolnego, w tym organizacje pozarządowe.

Konkurs obejmuje przebudowę, rozbudowę, adaptację, budowę (w tym także zakup wyposażenia) przedszkoli oraz innych form wychowania przedszkolnego z zastrzeżeniem, że budowa

nowych obiektów jest możliwa wyłącznie w sytuacji, gdy przebudowa, rozbudowa lub adaptacja istniejących budynków nie jest możliwa lub jest nieuzasadniona ekonomicznie. Musi ona też uwzględniać trendy demograficzne zachodzące na danym obszarze. W tym miejscu warto też wyjaśnić, że pod pojęciem rozbudowy należy rozumieć sytuację, w której rozbudowywana część obiektu będzie funkcjonalnie i konstrukcyjnie połączona z istniejącą częścią szkoły.

Wnioskodawcy, którzy będą ubiegać się o dofinansowanie, muszą pamiętać, aby ich przedsięwzięcie skutkowało zwiększeniem liczby miejsc przedszkolnych (w każdym objętym projektem przedszkolu lub innej formie wychowania przedszkolnego) w stosunku do danych z roku poprzedzającego rok rozpoczęcia realizacji projektu. Wniosek nie zostanie pozytywnie rozpatrzony w sytuacji, gdy zapotrzebowanie na usługi edukacji przedszkolnej w obszarze objętym działaniami projektowymi może być zaspokojone przy dotychczasowej liczbie miejsc wychowania przedszkolnego.

Trzeba też pamiętać, że wszystkie inicjatywy w tym konkursie muszą uwzględniać konieczność dostosowania infrastruktury oraz wyposażenia do potrzeb osób z niepełnosprawnościami (jako obowiązkowy element projektu). Sfinansowana

w ramach projektu, szeroko rozumiana infrastruktura (w tym technologie i systemy informacyjno-komunikacyjne) ma zwiększać dostępność oraz eliminować bariery dla osób z niepełnosprawnościami, jak również być zgodna z zapisami „Wytocznych w zakresie realizacji zasady równości szans i niedyskryminacji, w tym dostępności dla osób z niepełnosprawnościami oraz zasady równości szans kobiet i mężczyzn w ramach funduszy unijnych na lata 2014–2020”, zwłaszcza w zakresie stosowania standardów dostępności dla polityki spójności na lata 2014–2020.

WAŻNE!

W ramach realizowanych projektów nie będą finansowane wydatki:

- związane z termomodernizacją, jeśli przekroczą 49 proc. wartości całkowitych wydatków kwalifikowalnych na pojedynczy budynek w projekcie;
- na zakup placów zabaw powyżej 49 proc. wartości całkowitych wydatków kwalifikowalnych projektu;
- dotyczące infrastruktury żłobków (wydatki kwalifikowalne nie obejmują wydatków ponoszonych na część związaną z infrastrukturą żłobków; jeśli wnioskodawca nie ma możliwości wykazania kosztów w podziale na żłobek i przedszkole, musi określić procentowy udział powierzchni użytkowej związanej z prowadzeniem działalności żłobkowej w całkowitej powierzchni użytkowej budynku; następnie powinien według obliczonej proporcji obniżyć wydatki kwalifikowalne);
- na infrastrukturę szkolną (analogicznie jak w przypadku infrastruktury żłobkowej);
- związane z zagospodarowaniem terenu (z wyjątkiem placu zabaw) wokół przedszkoli, szkół i placówek oraz budowy dróg dojazdowych, wewnętrznych i parkingów;
- na zakup używanych środków trwałych;
- związane z wyposażeniem części administracyjnej.

W tym konkursie maksymalny poziom dofinansowania również wynosi 85 proc. kosztów kwalifikowalnych, a ogólna pula środków do rozdysponowania to ponad 3,1 mln zł. Nabór wniosków będzie trwał do 30 grudnia br.

Śląskie przedszkola

O dofinansowanie unijne na przebudowę oraz budowę nowych przedszkoli (jeśli adaptacja i wykorzystanie istniejących budynków są niemożliwe) mogą ubiegać się wnioskodawcy (samorządy, organizacje pozarządowe, firmy oraz osoby prowadzące działalność w zakresie wychowania przedszkolnego, a także kościoły) z subregionu północnego województwa śląskiego. Do 28 listopada br. zarząd województwa prowadzi nabór na dofinansowanie projektów dla Poddziałania 12.1.2 Infrastruktura wychowania przedszkolnego – RIT Subregionu Północnego.

W tym przypadku maksymalny poziom dofinansowania wynosi nawet 95 proc. kosztów kwalifikowalnych (w tym 10 proc. pochodzi z budżetu państwa) w przypadku projektów spełniających wszystkie poniższe kryteria:

- są projektami rewitalizacyjnymi,
- nie są objęte pomocą publiczną, w tym rekompensatą,
- nie są objęte pomocą de minimis,
- nie są projektami generującymi dochód w rozumieniu art. 61 rozporządzenia nr 1303/2013.

Jeśli projekt nie spełni wszystkich wymienionych kryteriów, może liczyć na maksymalne dofinansowanie w wysokości 85 proc. Pula środków przeznaczonych na wszystkie przedsięwzięcia wynosi łącznie ponad 2,4 mln zł.

fot. depositphotos

18 milionów zł z podlaskiego Regionalnego Programu Operacyjnego

Do 26 listopada br. trwa nabór wniosków w Działaniu 3.1 Kształcenie i edukacji, Poddziałanie 3.1.1 Zapewnienie równego dostępu do wysokiej jakości edukacji przedszkolnej w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Podlaskiego. O dofinansowanie mogą ubiegać się wszystkie podmioty prowadzące działalność oświatową, w tym osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą, będące organami prowadzącymi lub planującymi założyć publiczne i niepubliczne przedszkola, oddziały przedszkolne przy szkołach podstawowych, inne formy wychowania przedszkolnego. W sumie przeznaczonych jest 18 mln zł na przedsięwzięcia ukierunkowane na tworzenie nowych miejsc wychowania przedszkolnego oraz dostosowanie już istniejących do potrzeb dzieci z niepełnosprawnościami (w tym poszerzanie oferty edukacyjnej dla niepełnosprawnych dzieci). Projekty w ramach działań uzupełniających mogą dotyczyć organizacji zajęć stymulujących rozwój dzieci oraz warsztatów terapeutycznych, jak również inicjatyw skutkujących wydłużeniem godzin pracy ośrodka czy też dokształcaniem zawodowym i doskonaleniem kompetencji nauczycieli.

fot. depositphotos

PODSUMOWANIE: Wsparcie w regionach

Wsparcie w zakresie edukacji przedszkolnej przewidziano w każdym województwie w ramach regionalnych programów operacyjnych (RPO). Zgodnie z „Wytocznymi w zakresie realizacji przedsięwzięć z udziałem środków Europejskiego Funduszu Społecznego w obszarze edukacji na lata 2014–2020” zakres wsparcia udzielanego w ramach RPO na rzecz wychowania przedszkolnego obejmuje następujące działania:

- tworzenie nowych miejsc wychowania przedszkolnego, w tym dostosowanych do potrzeb dzieci z niepełnosprawnościami, w istniejących lub nowo utworzonych ośrodkach wychowania przedszkolnego (OWP),
- dostosowanie istniejących miejsc wychowania przedszkolnego do potrzeb dzieci z niepełnosprawnościami lub realizacja dodatkowej oferty edukacyjnej i specjalistycznej umożliwiającej dziecku z niepełnosprawnością udział w wychowaniu przedszkolnym poprzez wyrównywanie deficytu wynikającego z niepełnosprawności,
- rozszerzenie oferty OWP o dodatkowe zajęcia wyrównujące szanse edukacyjne dzieci w zakresie stwierdzonych deficytów,
- wydłużenie godzin pracy OWP,
- doskonalenie umiejętności, kompetencji lub kwalifikacji nauczycieli OWP do pracy z dziećmi w wieku przedszkolnym, w tym w szczególności z dziećmi ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi oraz w zakresie współpracy nauczycieli z rodzicami.

Trzy ostatnie działania mogą być realizowane jako uzupełnienie działań realizowanych w konkretnym OWP. W części województw przewidziano także wsparcie na infrastrukturę przedszkolną.

DOMINIK KRZYSZTOFOWICZ

ANETA KOMOSA, Centralny Punkt Informacyjny FE w Warszawie

Centra kultury poszerzają ofertę dzięki UE

**W trakcie trwającej perspektywy finansowej 2014–2020 duża część środków wspiera prowadzone w kraju działania związane z kulturą. Rewitalizacji doczekało się już wiele zabytków, a nie-
mało zasobów do tej pory przechowywanych wyłącznie na oryginalnych nośnikach zostało udostępnionych w formie cyfrowej. Fundusze unijne wspierają także działalność kulturalną prowadzoną przez gminy oraz samorządowe instytucje kultury. Ośrodki i centra kultury zyskują nie tylko odnowione siedziby czy nowoczesne wyposażenie, ale także możliwość poszerzenia swojej oferty. A na tym wszystkim zyskują mieszkańcy i turyści.**

W Miejskim Domu Kultury w Radomsku trwają właśnie prace przy przebudowie piwnicy, co pozwoli na powiększenie powierzchni użytkowej budynku. Projekt o wartości niemal 5,5 mln zł (z tego ponad 3,7 mln zł to środki unijne) ma skutkować większym uczestnictwem mieszkańców miasta w wydarzeniach realizowanych przez tę instytucję. Zakończenie prac przewidziano na 2021 rok.

Z kolei w przyszłym roku mają się zakończyć prace nad przebudową Ośrodka Kultury w Górowie Iławieckim. Do tej pory było to miejsce mocno zdegradowane. Dzięki 1,8 mln zł środków unijnych budynek zostanie odnowiony, powstanie w nim sala nagrań, sala widowiskowa

(z funkcjonalnością kinową) oraz biblioteka. Rewitalizacji doczeka się także teren wokół budynku – pojawi się tam ogród, w którym znajdą się elementy małej architektury.

Dofinansowanie z Unii Europejskiej otrzymały też ośrodki kultury w Barcinach, Płońscy i Giżycku. Dostosowały one swoje obiekty przede wszystkim do nowoczesnych form działalności kulturalnej.

Tymczasem wciąż ogłaszane są kolejne nabory wniosków, z których korzystać mogą tego typu instytucje kultury. Pieniądze te dają szansę na poszerzenie oferty kulturalnej dla mieszkańców.

Dobry przykład z Giżycka

Projekt o wartości ponad 4,2 mln zł zrealizowało Giżycko – „Adaptacja zabytkowej siedziby Giżyckiego Centrum Kultury polegająca na unowocześnieniu form jego wykorzystania wraz z zakupem wyposażenia wpływającego na zwiększenie potencjału turystycznego obiektu” i otrzymało 2,9 mln zł unijnego dofinansowania. Jest to dobry przykład wykorzystania funduszy europejskich na przedsięwzięcie kompleksowe, obejmujące zarówno opracowanie dokumentacji projektowej, roboty budowlane, adaptację pomieszczeń do nowych ról, poszerzenie oferty kulturalnej dla mieszkańców (oraz turystów), jak i działania promocyjne. W wyniku realizacji tej inicjatywy sala widowiskowa po remoncie zyskała funkcję nowoczesnej sali kinowej. W budynku powstało również studio nagrań, jako zupełnie nowa oferta Giżyckiego Centrum Kultury. Dzięki temu młodzi artyści mają tu możliwość zarejestrowania swojej twórczości oraz wykorzystania nagrań w promocji swoich talentów. Rolę sali widowiskowej (która teraz jest też salą kinową) po przebudowie pełni sala teatralna (wcześniej sala kameralna). Nowe Giżyckie Centrum Kultury oferuje teraz mieszkańcom między innymi zajęcia teatralne, muzyczne, taneczne, plastyczne, zajęcia śpiewu oraz szachy. Organizowane są tam wystawy, szkolenia, konferencje, a także różne inne wydarzenia kulturalne.

Władze miasta mają nadzieję, że realizacja tego projektu w dłuższej perspektywie przełoży się nie tylko na poszerzenie oferty centrum kultury, ale również promocję dziedzictwa kulturowego regionu oraz poszerzenie produktów turystycznych regionu.

Nadchodzący konkurs

Marszałek Województwa Kujawsko-Pomorskiego zachęca samorządy do składania wniosków w ramach Działania 4.6 Ochrona środowiska naturalnego i zasobów kulturowych na obszarze ZIT z Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Kujawsko-Pomorskiego. Kwota przeznaczona na ten konkurs wynosi w sumie ponad 1,6 mln zł (w podziale na dwie rundy: pierwsza to pula blisko 800 tys. zł, a druga – ponad 850 tys. zł). Do końca czerwca przyszłego roku samorządy z tego regionu mogą starać się o środki m.in. na rozbudowę oraz przebudowę instytucji kultury (np. dostosowanie istniejącego obiektu do nowych funkcji kulturalnych, w tym

fol. depositphotos

edukacyjnych) i zakup wyposażenia związanego z prowadzeniem działalności kulturalnej, w tym edukacyjnej.

Ponadto wsparcie w ramach opisywanego konkursu mogą otrzymać projekty obejmujące prace restauratorskie, konserwatorskie oraz roboty budowlane w obiektach zabytkowych wpisanych do rejestru zabytków na podstawie decyzji wydanej przez wojewódzkiego konserwatora zabytków.

Wsparcie ze środków Regionalnego Programu Operacyjnego można pozyskać również na konserwację zabytków ruchomych i materiałów archiwalnych stanowiących dziedzictwo dokumentacyjne, jak również na projekty informacyjno-promocyjne dotyczące walorów środowiskowych oraz kulturowych pod kątem komercyjnego wykorzystania dziedzictwa kulturowego i naturalnego regionu (np. produkt regionalny). Działania tego ostatniego typu mogą być jednak finansowane wyłącznie jako element kompleksowych projektów w zakresie interwencji w obszarze kultury.

DOMINIK KRZYSZTOFOWICZ

Kreatywność i innowacyjne pomysły w kulturze rozwiązują problemy społeczne

fot. depositphotos

Wśród wielu międzynarodowych propozycji konkursów badawczych i edukacyjnych oferowanych przez Komisję Europejską instytucjom publicznym, firmom i samorządom – z myślą o poprawie jakości życia społeczności lokalnych, ze szczególnym uwzględnieniem rodzin i seniorów – istotne miejsce zajmuje program Kreatywna Europa.

Przedsięwzięcia w ramach programu Kreatywna Europa powinny nie tylko być skierowane do możliwie najszerszego grona odbiorców, ale także najlepiej, gdy angażują w realizację konkretnych działań społeczność lokalną. Komponent KULTURA to szansa dla organizacji pozarządowych, ale również instytucji publicznych i placówek kulturalnych, które nie boją się międzynarodowych wyzwań, ale jednocześnie znają potrzeby kulturalne społeczności lokalnych, w tym dzieci oraz seniorów.

WAŻNE! Chociaż tematyka kulturalna zostanie przypisana w niedalekiej przyszłości do zagadnień dotyczących innowacji oraz młodzieży – w przyszłej perspektywie finansowej 2021–2027 – to już dziś warto tworzyć propozycje projektów, łączących problematykę

dotyczącą szeroko pojętej edukacji dzieci i młodzieży, badań oraz innowacji (w tym wykorzystania nowoczesnych technologii innowacyjnych i komunikacyjnych) z konkretnymi działaniami kulturalnymi.

WAŻNE!

Budżet obywatelski jako szansa na ciekawe i innowacyjne projekty kulturalne

Bardzo atrakcyjnym tematem, docenianym również w innych konkursach unijnych, jest możliwość zastosowania formy budżetu partycypacyjnego w części projektu. Może to być nawet 1/3 planowanego kosztorysu projektu. Chodzi o umożliwienie społecznościom lokalnym, w tym konkretnym grupom społecznym, np. seniorom, młodzieży, rodzicom, składania własnych propozycji działań kulturalnych, które – według

nich – byłyby najbardziej potrzebne dla integracji, ale także – efektywnego sposobu spędzania wolnego czasu, przy jednoczesnej pogłębionej edukacji kulturalnej.

WAŻNE! Działania projektowe, takie jak budżet partycypacyjny, wymagają wsparcia ze strony np. władz samorządowych lub podległych im instytucji kultury, np. domów kultury. Mogłyby one być odpowiedzialne – jako jeden z partnerów projektu – za przyjmowanie propozycji do budżetu, a następnie wspierać przy ocenie oraz w trakcie realizacji zwycięskie projekty.

Budżet partycypacyjny to jedna z form współdecydowania społeczności lokalnych o tym, na jakie działania zostaną wykorzystane fundusze pozostające w dyspozycji samorządu. W przypadku projektu unijnego jest to innowacyjna forma realizacji działań – w konsorcjum międzynarodowym, z komponentem kultury.

Pomysłem wartym rozważenia przy przygotowywaniu aplikacji w komponencie KULTURA może być turystyka kulturalna dla rodzin z dziećmi, ale także np. skierowana do osób starszych. Konieczne jest połączenie tego zagadnienia z najnowszymi nowinkami technicznymi oraz technologicznymi, przy czym opracowanie właściwej ich formy może być jednym z zadań projektu.

Wyrównywanie szans rozwojowych wykluczonych dzielnic miast Europy

Unia Europejska promuje działania, które pozwalają całym społecznościom w dzielnicach społecznie wykluczonych stworzyć szansę na powrót do „normalności”, do poczucia się częścią wspólnoty miasta, do którego formalnie przynależą. Takich dzielnic „patologicznych”, w których niewłaściwe wzorce wychowawcze przekazywane są z pokolenia na pokolenie, jest wiele. To szansa i wyzwanie dla artystów oraz twórców kultury na stworzenie działań kreatywnych z wykorzystaniem różnorodnych środków artystycznych.

WAŻNE! Program Kreatywna Europa promuje inicjatywy służące włączeniu społecznemu, np. dzielnic miast, uważanych za niebezpieczne lub „patologiczne”. Szanse na wsparcie mają również propozycje dotyczące szeroko pojętej tematyki starzenia się społeczeństwa europejskiego. Kultura bowiem, jak żadna inna dziedzina życia, może być i powinna stać się narzędziem do radzenia sobie z tym istotnym wyzwaniem dla UE.

fot. depositphotos

Ich celem powinno być otwarcie się zamkniętych i wykluczonych społeczności na możliwości, jakie daje współpraca ponad stereotypami oraz sztucznymi podziałami.

„Kacprzy” jako innowacyjna forma wejścia w hermetyczny świat dzielnic wykluczonych

Projektem, który zyskał uznanie ekspertów unijnych w jednym z poprzednich konkursów dedykowanych komponentowi KULTURA, jest propozycja francuskiego teatru, realizowana wspólnie z polską placówką kulturalną i rumuńską organizacją pozarządową. Przedsięwzięcie dotyczyło włączenia wybranych dzielnic miast, uważanych za niebezpieczne, w których realizowany był projekt „Kacprzy” do społeczności lokalnych. Tytułowe „Kacprzy” to aktorzy, w różnym wieku, którzy – ubrani w odblaskowe ubrania – pojawiali się w centralnych punktach dzielnic. Ich zadaniem było uczenie się podstawowych słów oraz gestów, a także zachowań od mieszkańców dzielnic. Początkowo traktowani jako „obcy”, z czasem stali się istotną częścią życia społeczności. Głównym celem projektu była możliwość przejrzenia się mieszkańców w artystycznym lustrze – w gestach, słowach i zachowaniach dedykowanych „Kacprów”, początkowo traktowanych jako „wykluczonych”, jednak z czasem przyjętych jako „swoich”. Wartością dodaną przedsięwzięcia było szerokie upowszechnienie działań projektu poza dzielnicami

miast, w których był on realizowany, w innych społecznościach i regionach UE, także posiadających tzw. problematyczne rejony. Mieszkańcy „wykluczonych” dzielnic, gdzie wdrażany był projekt „Kacprzy” – dzieci, młodzież, dorośli i seniorzy – dostrzegli, że ich los oraz problemy są istotne także dla innych.

„Rezydencje artystyczne” w dzielnicach, gdzie mieszkają osoby starsze i samotne

Inna propozycja, mająca szansę na sukces w komponencie KULTURA, jest mocno związana z problematyką starzenia się społeczeństwa. To pomysł włączenia artystów – nie tylko pisarzy czy malarzy, ale także muzyków oraz plastyków – w życie społeczności osiedli, zamieszkiwanych przez osoby starsze i samotne. Stworzenie pracowni twórczej w opuszczonym mieszkaniu lub piwnicy może być idealnym miejscem nie tylko dla artystów, poszukujących inspiracji do swoich prac, ale także – niezwykle okazją dla starszych mieszkańców do znalezienia „bratniej duszy”, osoby, która będzie zainteresowana wysłuchaniem rodzinnych historii czy wspomnień z lat pracy. „Rezydencje artystyczne” to propozycja dla wybranych, w drodze konkursowej, artystów, również z zagranicy. Liczyć się powinien oryginalny pomysł na rezydencję i sposób dotarcia do mieszkańców – bo artysta-rezydent ma zrealizować określone działania, również opisane w projekcie, a rezydencja jest jednym z wielu elementów projektu.

Tworzenie etiid filmowych przez studentów o seniorach-celebritych, np. najstarszej polskiej DJ – Wiki

W ramach programu Kreatywna Europa powstaje aktualnie film dokumentalny o najstarszej w Polsce, i być może także w Europie, seniorce, która w wieku osiemdziesięciu lat pracuje jako DJ w warszawskich dyskotekach. Przedsięwzięcie obejmuje nie tylko rozmowy z seniorką, ale także pokazuje jej codzienność, w której ważne miejsce zajmują jej rówieśnicy, ale także osoby bardzo młode, traktujące starszą panią jako przewodniczkę po życiu, a jednocześnie – fascynującą starszą koleżankę, pełną radości i energii, pomimo zaawansowanego wieku. Przesłaniem projektu i jednocześnie powstającego filmu jest pokazanie, że człowiek, niezależnie od liczby przeżytych lat, powinien być szanowany i ceniony za pasję oraz zaangażowanie. Przedsięwzięcie jest unikalne nie tylko ze względu na główną bohaterkę filmu, ale także liczbę osób, które wypowiadają się na jej temat, opisując także swoje przemyślenia i rozliczając się z często krzywdzącymi stereotypami na temat osób starszych. Doskonale pokazuje, że w programie Kreatywna Europa liczy się pomysł dotyczący życia społeczności lokalnej i problemów, z którymi przyszło się zmierzyć osobom starszym, samotnym czy grupom „wykluczonym”.

Priorytety tematyczne w komponencie KULTURA

Aktualnie otwarty jest nabór w obszarze grantowym pt. „Projekty współpracy europejskiej”, który wspiera działania kulturalne oparte na współpracy międzynarodowej podmiotów z sektora kultury i/lub kreatywnego. Wnioski o dofinansowanie można składać do 27 listopada br. do godz. 17.00.

WAŻNE! Projekty współpracy europejskiej powinny promować europejskie wartości i przyczyniać się do międzynarodowego obiegu dzieł, osób oraz ich twórczości, łączyć poprzez kulturę i sztukę, a także upowszechniać europejskie dziedzictwo kulturowe.

Od relacji z odbiorcami poprzez promocję nowych technologii do integracji migrantów

W obszarze „Projekty współpracy europejskiej” obowiązuje pięć priorytetów. Zgodnie

z założeniami składany projekt musi w pełni realizować przynajmniej jedno z zagadnień:

- **mobilność transnarodowa**, polegająca na wzajemnych mobilnościach (wyjazdach zagranicznych) artystów i osób zawodowo związanych z kulturą; dodatkowo możliwe jest tworzenie w ramach projektu obiegu (organizacji wystaw) dzieł kultury i pracy twórczej, czego celem jest promowanie wymiany kulturowej, dialogu międzykulturowego, integracji społecznej i zrozumienia dla różnorodności;
- **rozwój publiczności** – chodzi o budowanie trwałej relacji z odbiorcami, bezpośrednie angażowanie odbiorców w działania projektowe i współpracę z publicznością;
- **budowanie potencjału w zakresie cyfryzacji** – wykorzystanie w projektach nowych technologii cyfrowych od etapu produkcji do dystrybucji i produkcji oraz nowych modeli biznesowych (np. związanych z zarządzaniem i marketingiem w celu osiągnięcia lepszych wyników rynkowych), szkolenia i kształcenie w celu profesjonalizacji i rozwoju umiejętności pracowników sektora kultury i kreatywnego, zdobywanie przez uczestników działań nowych umiejętności artystycznych oraz „miękkich” umiejętności związanych z sektorami kultury oraz kreatywnym;
- **dialog międzykulturowy oraz integracja społeczna migrantów i uchodźców** – projekty powinny przyczyniać się do integracji uchodźców w środowisku europejskim, wzmacniać wzajemne zrozumienie kulturowe, jak również sprzyjać dialogowi prowadzonemu na płaszczyźnie międzyreligijnej i międzykulturowej oraz budować tolerancję i szacunek dla innych kultur;
- **spuścizna Europejskiego Roku Dziedzictwa Kulturowego 2018** – chodzi o promocję dziedzictwa kulturowego jako źródła inspiracji dla współczesnej twórczości i innowacyjności, a także o wzmacnianie związków między sektorem dziedzictwa kulturowego i innymi sektorami kultury i kreatywnymi.

Partnerstwa projektowe mogą tworzyć publiczne i prywatne organizacje, instytucje oraz przedsiębiorstwa sektora kultury i kreatywnego, aktywnie działające w sektorach kultury i/lub kreatywnym, mające siedzibę w jednym z krajów uczestniczących w programie Kreatywna Europa komponent KULTURA.

WAŻNE!

MAGDALENA POKRZYCKA-WALCZAK

fot. depositphotos

UE wspiera uczenie się całych rodzin

Edukacja społeczeństwa to jeden z priorytetów unijnego programu Horyzont 2020. W ramach celu szczegółowego „Nauka z udziałem społeczeństwa i dla społeczeństwa” Komisja Europejska (KE) ogłasza konkursy skierowane nie tylko do naukowców, ale także samorządowców, nauczycieli, uczniów, rodziców i seniorów.

Jednym z konkursów, w którym nabór zostanie ogłoszony 10 grudnia br., jest „Open schooling and collaboration on science education”. Dotyczy on szerokiej integracji grup społecznych, również m.in. naukowców, przedsiębiorców i samorządowców.

Zgodnie z informacjami posiadanymi przez KE, obywatele UE, niezależnie od wieku, doceniają znaczenie wiedzy i nauki, deklarując jednocześnie, że chcą być szerzej informowani o postępach naukowych w różnych dziedzinach życia. Ponad 40 proc. respondentów uważa, że innowacje naukowe oraz technologiczne mogą mieć pozytywny wpływ na środowisko, zdrowie, a także opiekę zdrowotną.

Konieczna jest współpraca między instytucjami, które zajmują się edukacją formalną i nieformalną w różnych krajach UE. Ważne jest również jej wsparcie udzielane przez przedsiębiorców, np. właścicieli małych i średnich firm zajmujących się szkoleniami i upowszechnianiem wiedzy – nie tylko z sektora edukacyjnego. W ramach projektu konieczna jest także obecność zainteresowanych przedstawicieli społeczności lokalnej. To właśnie społeczność lokalna – jako adresat działań projektowych – powinna być najbardziej zaangażowana w inspirowanie oraz tworzenie konkretnych rozwiązań, realizowanych później w ramach projektu.

Możliwe działania projektowe finansowane z dodatkowych źródeł UE

Przedsięwzięcia planowane do realizacji w ramach zadań projektowych mogą wykraczać poza spektrum wydatków możliwych do poniesienia w ramach danego konkursu. Jedynym warunkiem koniecznym do spełnienia jest finansowanie z innego źródła, np. w ramach programu Erasmus Plus. W ramach Erasmus można sfinansować wizyty studyjne uczniów i nauczycieli w instytucjach, z którymi podpisana jest umowa o współpracy projektowej

WAŻNE! Otwarte szkolnictwo (ang. „Open schooling”) to innowacyjna inicjatywa współpracy placówek edukacyjnych z szerokim gronem interesariuszy – instytucji i osób, które są zainteresowane dobrostanem społeczności lokalnej w długiej perspektywie. Może on powstać dzięki upowszechnianiu wielodyscyplinarnej wiedzy, nie tylko wśród dzieci oraz młodzieży, ale także ich rodziców, babć i dziadków.

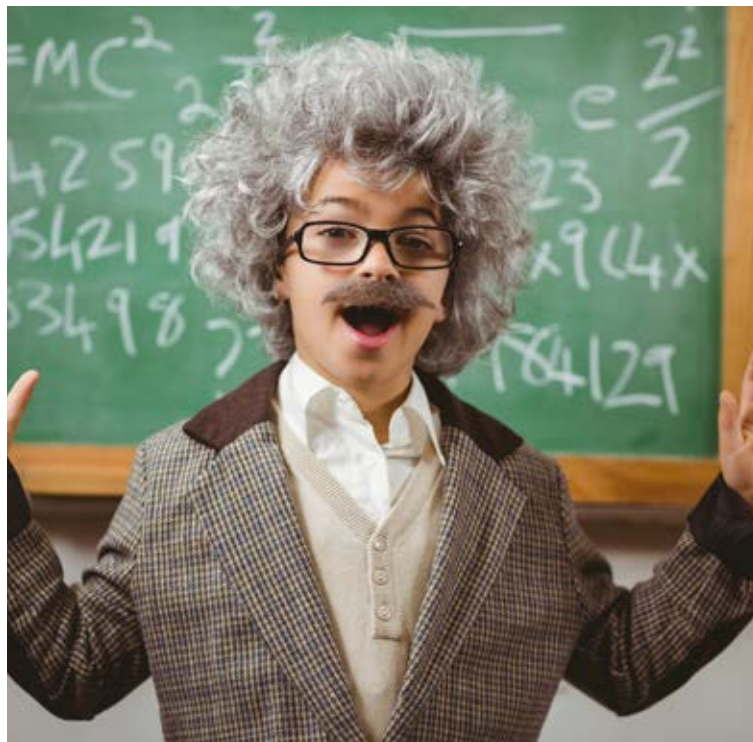
w ramach programu Horyzont. Istotne jest jednak – na etapie przygotowywania aplikacji do konkursu w programie Horyzont – uzasadnienie finansowania z innego, konkretnego źródła. Motywacją do podjęcia starań o dodatkowe finansowanie z programu Erasmus Plus może być zarówno chęć zwiększenia zasięgu oddziaływania projektu, jak również dzielenie się pozyskanymi w czasie projektu doświadczeniami w czasie wizyt studyjnych (które nie są finansowane w tym konkretnym konkursie z programu Horyzont).

Wielu partnerów projektu zapewni szerokie spektrum działań

Włączenie w przygotowanie i realizację projektu wszystkich przedstawicieli potencjalnych grup, do których kierowane jest przedsięwzięcie, może pomóc uzyskać lepszą ocenę złożonej aplikacji. Pozwoli także wypracować innowacyjne rozwiązania możliwe do przekazywania innym miastom i regionom na obszarze UE.

WAŻNE! Jednym z istotnych celów realizowanego projektu powinno być stworzenie nowych partnerstw w ramach społeczności lokalnych, które zarówno w czasie wdrażania przedsięwzięcia, jak i po jego zakończeniu będą wspierały edukację naukową wszystkich członków lokalnej wspólnoty, niezależnie od ich wieku oraz doświadczenia. Chodzi tu m.in. o wykorzystanie dotychczasowych doświadczeń szkół, uczelni czy samorządów lokalnych z zakresu szeroko pojętej edukacji naukowej w społeczeństwie. Istotne jest również połączenie wysiłków edukacyjnych konkretnych instytucji i samorządów oraz biznesu, aby zapewnić optymalny system szkolnictwa otwartego, włączając w to oczywiście edukację na wszystkich poziomach nauczania.

Uznając, że rodzina to pełnoprawny partner w edukacji naukowej, projekt powinien zachęcać jej członków do aktywnego i efektywnego udziału w życiu oraz działalności szkoły. Jednocześnie dobrze by było, aby przedstawiciele biznesu, nauki i samorządu prowadzili konkretne działania w celu przekazania uczniom i nauczycielom wiedzy w możliwie najbardziej przystępny oraz jasny sposób w oparciu na doświadczeniach z projektów wdrażanych przez krajowe i międzynarodowe konsorcja badawcze.

fot. depositphotos

Projekty mają zwiększać zainteresowanie zawodem naukowca

Eksperti KE w czasie oceny wniosków premijują przedsięwzięcia, które zakładają wykorzystanie w zakresie badań stosowanych i odkryć technologicznych efektów projektów, realizowanych przez firmy różnej wielkości i różnego rodzaju (w tym start-upy, małe i średnie firmy lub duże korporacje). Przedsięwzięcia powinny brać pod uwagę aspekty równowagi płci, uwzględniać różnice społeczno-ekonomiczne oraz te wynikające z położenia geograficznego.

Oczekiwane są krótkoterminowe rezultaty w postaci rozwoju partnerstw między szkołami, lokalnymi społecznościami, uniwersytetami oraz biznesem, co przyczyni się do większego zainteresowania nauką wśród społeczeństwa. Zakłada się, że to pozytywnie wpłynie na jakość edukacji i zwiększenie liczby studentów chętnych, aby kontynuować karierę naukową po zakończeniu studiów. W perspektywie długoterminowej powinno to z kolei doprowadzić do zwiększenia liczby naukowców i badaczy w Europie.

Do 15 kwietnia 2020 roku będą przyjmowane propozycje skróconych wniosków w ramach konkursu. Po zakończeniu oceny wstępnych propozycji projektów wnioski w ostatecznej wersji będzie można składać do 17 listopada 2020 roku.

MAGDALENA POKRZYCKA-WALCZAK

Dla dobra matek, dzieci i nie tylko

Fundusze europejskie poprawiają sytuację rodzin

fot. depositphotos

Korzystając z zasobności środków na wyrównywanie różnic między krajami Wspólnoty Europejskiej (głównie z Europejskiego Funduszu Społecznego) możliwe stało się nie tylko finansowanie zmian w infrastrukturze przemysłowej. Szeroko korzysta się z nich także w innych obszarach, które decydują o wyrównaniu poziomu życia mieszkańców poszczególnych krajów członkowskich.

Okazuje się, że w Polsce solidne wsparcie unijne uzyskują zarówno inwestycje infrastrukturalne, jak i projekty nastawione na poprawę komfortu życia rodzin. Począwszy od leczenia niepłodności, poprzez ochronę zdrowia matek i noworodków, aż po etap wychowania przedszkolnego i edukacji szkolnej.

Inicjatywy dla matek i dzieci

Instytut Matki i Dziecka w Warszawie (IMiD) oraz Instytut Centrum Zdrowia Matki Polki (ICZMP) w Łodzi to najwięksi odbiorcy środków unijnych przeznaczonych na projekty związane z ochroną zdrowia dzieci oraz matek. Sam tylko Instytut w Warszawie przygotował dziewięć projektów o łącznej wartości około 100 mln zł. Aż sześć przeprowadzi dzięki środkom dostępnym w obecnej perspektywie. Placówka w Łodzi także zrealizowała dziewięć przedsięwzięć o łącznej wartości 110 mln zł, z czego w obecnym okresie programowania trzy. Był wśród nich jeden z najkosztowniejszych projektów, polegający na utworzeniu Pediatrycznego Centrum Urazowego oraz rozbudowie i remoncie Szpitalnego Oddziału

Ratunkowego w Instytucie „Centrum Zdrowia Matki Polki” w Łodzi wraz z przebudową lądowiska dla śmigłowców i zakupem sprzętu medycznego. Jego wartość wyniosła 23,9 mln zł, w tym 20,3 mln zł stanowiło dofinansowanie z Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko (POIS) 2014–2020.

W warszawskim IMiD najkosztowniejszą inwestycją była przygotowana w 2018 roku wymiana aparatury medycznej oraz modernizacja Kliniki Chirurgii Onkologicznej Dzieci i Młodzieży, Kliniki Anestezjologii i Oddziału Intensywnej Terapii, Bloku Operacyjnego, a także Zakładu Diagnostyki Obrazowej. Koszty to prawie 15 mln zł, z czego niemal 12 mln zł pochodziło z POIS na lata 2014–2020.

Doktor Tomasz Maciejewski, dyrektor IMiD

Możliwość sięgnięcia po dofinansowanie z funduszy europejskich stworzyła Instytutowi Matki i Dziecka w Warszawie szansę na znaczną poprawę poziomu obsługi pacjentek i ich dzieci. Dzieje się to zarówno od strony czysto praktycznej, poprzez modernizację sprzętu, jak i też merytorycznej – dzięki projektom szkoleniowym. Środki unijne umożliwiły też realizację wartego 7,7 mln zł procesu informatyzacji IMiD.

Wiele dla dobra matek w Lubuskim

Dzięki unijnemu dofinansowaniu, dostępnemu w perspektywie 2014–2020, w całej Polsce realizowanych jest 26 projektów z zakresu poprawy

opieki nad noworodkami. Mają one łączną wartość 228 mln zł, ze średnim wsparciem z funduszy unijnych rzędu 68 proc. Najwięcej tego rodzaju projektów, bo aż po cztery, przygotowano w województwach kujawsko-pomorskim i opolskim. Po trzy przedstawiono w Małopolsce i Wielkopolsce.

Jednostkowo najwyższą nominalnie wartość ma jedyny zgłoszony z województwa lubuskiego projekt, dotyczący utworzenia Centrum Zdrowia Matki i Dziecka w Szpitalu Uniwersyteckim im. Karola Marcinkowskiego w Zielonej Górze. Jego wartość sięga 112,3 mln zł, w tym ze środków Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego przewidziano dofinansowanie w kwocie 72 mln zł. Wśród celów budowy Centrum Zdrowia Matki i Dziecka w Wojewódzkim Szpitalu Klinicznym im. Karola Marcinkowskiego w Zielonej Górze wymieniono m.in. odseparowanie oddziałów dziecięcych od oddziałów dla dorosłych, zwiększenie zakresu udzielanych świadczeń, m.in. dzięki stworzeniu anestezjologii, intensywnej terapii, onkologii, stanowiska leczenia oparzeń oraz odizolowanego odcinka zakaźnego. W planie jest stworzenie przyjaznego dla dzieci środowiska poprzez stworzenie specjalnej infrastruktury. Dzięki inwestycji stworzony zostanie nowoczesny szpital kliniczny realizujący leczenie ogólnopediatryczne i specjalistyczne oraz kształcenie nowych kadr na Zielonogórskim Uniwersytecie Medycznym. Efektem realizacji projektu będzie podniesienie bezpieczeństwa i jakości opieki szpitalnej poprzez poprawę standardów

oraz dostępności świadczeń zdrowotnych, jak również mniejszą migrację pacjentów z województwa lubuskiego. Dokładnie rok i jeden dzień od wbicia łopaty na terenie inwestycji ekipy budowlane zamknęły stan surowy nowego, siedmiopiętrowego budynku. Uroczyste zawieszenie wiechy nastąpiło 24 września 2019 roku.

Fundusze transgraniczne także dla matek i dzieci

W powszechnym mniemaniu środki unijne przeznaczone na działalność w rejonach przygranicznych służą głównie tworzeniu infrastruktury zbliżającej mieszkańców lub organizowaniu wydarzeń kulturalnych wzajemnie przybliżających zwyczaje sąsiadujących ze sobą społeczności. To jednak nie cała prawda o przydatności tych funduszy. Okazuje się bowiem, że dzięki pieniądзом na współpracę przygraniczną przeznaczonym dla Polski, Białorusi i Ukrainy, od połowy 2019 roku niemal w centrum Polski, bo w Mazowieckim Szpitalu Wojewódzkim im. św. Jana Pawła II w Siedlcach oraz w Klinicznym Szpitalu Położniczym w przygranicznym Mińsku białoruskim, realizowany jest pionierski program poprawy jakości opieki ginekologiczno-położniczej i neonatologicznej (nad noworodkami).

Plan partnerskiej współpracy zakłada wspólne przeciwdziałanie negatywnym trendom demograficznym w obwodzie mińskim oraz subregionie siedleckim poprzez rozwój specjalistycznej opieki zdrowotnej matki i dziecka. Trwać będzie pełne dwa lata, do maja 2021 roku. Łączna wartość projektu to 11,6 mln zł (2,7 mln euro), w tym dofinansowanie z UE wynosi 8,4 mln zł (1,9 mln euro). Na budżet przedsięwzięcia składają się środki unijne dostępne w ramach Europejskiego Instrumentu Sąsiedztwa oraz środki województwa mazowieckiego.

W ostatnich latach wzrosła liczba przedwczesnych porodów w obu regionach, a liczba urodzeń naturalnych maleje. W 2018 roku w siedleckim szpitalu przyjęto 131 porodów. Z tego względu dla obydwu placówek opracowano wspólny program RUOK (Record Use Observation Keeping). Jego głównym celem jest przeciwdziałanie negatywnym trendom demograficznym poprzez rozwój specjalistycznej opieki zdrowotnej dla matek i dzieci. Projekt RUOK ruszył 1 maja 2019 roku, a zgodnie z umową o dofinansowaniu powinien zakończyć się do 30 kwietnia 2021 roku. Realizacja tej medycznej inicjatywy była możliwa dzięki uczestnictwu wspomnianych placówek w Programie Europejskiej Współpracy Transgranicznej Polska-Białoruś-Ukraina 2014–2020 w ramach Europejskiego Instrumentu Sąsiedztwa. Program przyniósł siedleckiemu szpitalowi 5 mln zł dofinansowania na budowę Centrum Opieki nad Matką i Dzieckiem. Dodatkowo Samorząd Województwa Mazowieckiego przeznaczy na ten cel ponad 7 mln zł. Stworzone zostaną m.in. poradnie ginekologiczne, szkoła rodzenia, poradnie neonatologiczna, kardiologiczna, nefrologii, diabetologii i zdrowia psychicznego dzieci.

Nowocześniejsze położnictwo w Siedlcach i Mińsku

Mazowiecki Szpital Wojewódzki w Siedlcach, który od stycznia 2011 roku przejął zakres działalności medycznej zlikwidowanego Wojewódzkiego Szpitala Specjalistycznego w Siedlcach, posiada 693 łóżka na osiemnastu oddziałach, Zakład Opiekuńczo-Lecznicy, dwadzieścia osiem poradni specjalistycznych dla dorosłych, osiem poradni specjalistycznych dla dzieci oraz poradnię Nocnej i Świątecznej Opieki Zdrowotnej. W ubiegłym roku w siedleckim szpitalu leczonych było, nie licząc Szpitalnego Oddziału Ratunkowego (SOR), około 32,8 tys. pacjentów. Ponadto przez SOR obsłużonych zostało 26,3 tys. pacjentów.

Projekt zakłada przebudowę jednego z budynków szpitala w Siedlcach w celu przystosowania go do potrzeb matki i dziecka. Na trzech kondygnacjach znajdują się podstawowe poradnie dla dzieci chorych i zdrowych, specjalistyczne poradnie dziecięce oraz kobiece, pracownia rehabilitacji poporodowej oraz szkoła rodzenia. Po stronie białoruskiej zaplanowano, że szpital w Mińsku zmodernizuje swoją sieć informatyczną, zakupi 123 stacje robocze (komputery), siedem zestawów KTG, pięć aparatów USG oraz specjalistyczną karetkę. Wszystko to ma pozwolić zarówno na podniesienie jakości usług medycznych oddziałów szpitalnych, jak również na uruchomienie

fot. depositphotos

systemu konsultacji telefonicznych dla pacjentek. Obecnie szpital w Mińsku ma o połowę mniejsze możliwości niż siedlecki, gdyż posiada 314 łóżek, z tego 158 w oddziałach położniczych. Całkowity budżet białoruskiej części przedsięwzięcia wynosi 861,9 tys. euro (ok. 3,6 mln zł), z tego współfinansowanie z Unii Europejskiej wyniesie 775,7 tys. euro, zaś wsparcie z budżetu regionu Mińska 86,2 tys. euro.

Od piętnastu lat Program Współpracy Transgranicznej Polska–Białoruś–Ukraina (PL–BY–UA) zapewnia dofinansowanie projektów wspierających procesy rozwojowe w przygranicznych rejonach Polski, Białorusi i Ukrainy. Wszystkie inicjatywy wspierane przez program przyczyniają się do poprawy jakości życia mieszkańców wschodniej Polski oraz zachodniej Ukrainy i Białorusi. Wdrażany obecnie projekt wczesnej diagnostyki prenatalnej w obydwu szpitalach przewiduje, że szczególne badania skierowane będą do kobiet w ciąży powyżej trzydziestego piątego roku życia. Przewiduje się objęcie nim 300 kobiet z subregionu siedleckiego oraz 1000 kobiet z obwodu mińskiego. Dodatkowo w obydwóch szpitalach wykrywane mają być wady wrodzone stawów biodrowych u noworodków i niemowląt do szóstego tygodnia życia. Przygotowana zostanie także internetowa baza wad rozwojowych, do której dostęp będą mieć lekarze ginekolodzy, neonatolodzy oraz położne z polsko-białoruskiego pogranicza.

Na budynkach obu szpitali umieszczone zostaną tablice informacyjne, a wszystkie dokumenty i urządzenia zakupione w ramach projektu będą oznaczone komunikatem o dofinansowaniu środkami programu PL–BY–UA. Zaplanowano również przygotowanie materiałów informacyjnych celem zwiększenia udziału lokalnych społeczności w działaniach projektowych.

Edukacja to inwestycja

Warto także pamiętać, że z korzyścią dla dzieci (i to kilku roczników) uruchamiane są finansowane z funduszy europejskich programy na naukę i edukację. Wsparcie pochodzi z regionalnych programów operacyjnych w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego. Nie zawsze są to milionowe inicjatywy. Jest też wiele mniej kosztownych projektów. Do tych ostatnich należą niedrogo zajęcia logopedyczne dla dzieci, na przykład takie, jak zorganizowane przez gminę Kikół w województwie kujawsko-pomorskim. Zaplanowane zostały dla jednego nauczyciela i dwóch grup liczących po 21 dzieci w nowo utworzonym przedszkolu. Przy okazji tego przedsięwzięcia gminie udało się zdobyć pieniądze na rozbudowę budynku Szkoły Podstawowej w Kikole o sale dydaktyczne, łazienki, szatnie, korytarz i klatkę schodową na potrzeby przedszkola.

ADAM MACIEJEWSKI

Czas na przedsiębiorcze kobiety

Już ponad milion kobiet w Polsce założyło własną działalność gospodarczą. Jak wykazują badania naukowe, jest to trend wzrastający z każdym rokiem. Powody tego stanu rzeczy mogą być różne. Niektóre z pań szukają nowych kierunków rozwoju, rezygnując z dotychczasowej formy zatrudnienia. Inne kierują się poprawą swojej sytuacji ekonomicznej. W Polsce już co trzecia firma była założona i jest prowadzona przez kobiety (33,4 proc.), co plasuje nas w czołówce Europy, dla której średnia to 31 proc.¹ Wydawałoby się, że większość Polek decyduje się na ten krok, długotrwale poszukując pracy lub wracając na rynek pracy po okresie opieki nad nowo narodzonym dzieckiem. To jednak nieprawda. Interesujący jest fakt, że według raportu „Zawód Prezeska”, opracowanego przez ośrodek badawczy Digital Economy Lab Uniwersytetu Warszawskiego, tylko 6 proc. traktuje założenie własnej firmy jako sposób powrotu na rynek pracy po okresie bezrobocia, a 12 proc. po urlopie macierzyńskim lub wychowawczym. Rozkład wieku w grupie badanych przedsiębiorczyń w dużej mierze odpowiada rozkładowi wieku w całej populacji Polek prowadzących własny biznes – największa grupa, bo prawie połowa badanych,

to prezeski w wieku 36–45 lat, które po zgromadzeniu doświadczenia zawodowego zdecydowały się na rozpoczęcie kariery „na swoim” (46 proc.). Prawie ⅓ właścielek to kobiety mające mniej niż trzydzieści sześć lat (28 proc.), podczas, gdy co czwarta badana to przedsiębiorczyni powyżej czterdziestego szóstego roku życia².

Okazuje się, że zdecydowanie najsilniejsze motywacje przedstawicieli obu płci, powodujące zakładanie własnych biznesów, są takie same. To chęć decydowania o sobie, wrodzone cechy przywódcze, skłonność do podejmowania ryzyka oraz chęć poprawy swojej sytuacji materialnej.

Dzięki Mechanizmowi Finansowemu EOG i Norweskiemu Mechanizmowi Finansowemu już od października 2019 roku kobiety prowadzące działalność gospodarczą mogą skorzystać z małych grantów.

Program małych grantów „Technologie dla kobiet”

Fundusze norweskie są formą bezzwrotnej pomocy zagranicznej przyznanej przez Islandię,

¹ Dane z analiz Fundacji Teraz Polska, www.teraz-polska.pl/pl/a/Przedsiębiorczosc-tez-jest-kobieta

² Zawód Prezeska – diagnoza przedsiębiorczości kobiet 2017, str. 7

WAŻNE!

Dofinansowanie będą mogły otrzymać mikro-, małe i średnie przedsiębiorstwa, które:

- są prowadzone i zarządzane przez kobiety,
- prowadzą działalność gospodarczą na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, potwierdzoną wpisem do odpowiedniego rejestru.

Celem grantu mogą być:

- **usługi** doradcze pomocne w opracowaniu i wdrożeniu innowacji; usługi polegające na opracowaniu nowego lub znacząco ulepszanego wyrobu, usługi, technologii albo nowego projektu wzorniczego;
- **mentoring** wspierający innowacyjny rozwój firmy;
- **inwestycje**, m.in. w środki trwałe oraz wartości niematerialne i prawne, pomagające wdrożyć w przedsiębiorstwie innowacje o charakterze technologicznym, w tym dodatkowe koszty związane z ochroną środowiska.

URSZULA JACKOWSKA
Centralny Punkt Informacyjny FE
w Warszawie

Kontrola projektów w aspekcie sprawdzania budżetu rodzinnego

Budżet rodzinny niestety najczęściej jest ograniczony. Ta niekomfortowa sytuacja zmusza nas do monitorowania domowych wydatków i przynajmniej w części ograniczenia ich do racjonalnych oraz koniecznych zakupów. Porównujemy ceny, czytamy komentarze dotyczące jakości oferowanych produktów... Krótko mówiąc, chcemy kupić jak najlepszy wyrób za jak najniższą cenę. Czy to będzie kupno biletu lotniczego na upragnione wakacje, czy decyzja o wyborze architekta naszego domu, to bardzo często porównujemy ceny na różnych portalach, pytamy o doświadczenie zawodowe i wykonane prace.

Wydatkowanie środków z funduszy europejskich również podlega tym zasadom. Co więcej, realizując projekt unijny, musimy również pamiętać, że dysponujemy finansami publicznymi. Każdy z nas słyszał różne historie na temat jakości wydatkowania zasobów ze wspólnego budżetu i był niezadowolony, w jaki sposób „ktoś” wydaje nasze podatki. Dzięki funduszom europejskim to właśnie my mamy okazję pokazać, że

można to robić w sposób oszczędny, racjonalny i efektywny, uzyskując jak najlepsze rezultaty względem poniesionych kosztów. Tym samym wymieniliśmy fundamentalne zasady wydatkowania środków unijnych.

Musimy też pamiętać, że wydajemy zasoby zgromadzone dzięki „czyimś” podatkom, a każdy z nas chciałby, aby były one spożytkowane w sposób przejrzysty i konkurencyjny. Dlatego też, przeprowadzając zamówienia, należy wysłać zapytania ofertowe, publikować ogłoszenia, wskazywać obiektywne kryteria wyboru naszych usługodawców. Robimy to, aby pokazać, że nasze działania zmierzają do wyboru najlepszych ofert w stosunku do środków, jakie chcemy przeznaczyć na ich sfinansowanie.

Dlatego bez względu na program, z którego finansowany jest nasz projekt, zamówienia należy przeprowadzać w sposób zapewniający przejrzystość oraz zachowanie uczciwej konkurencji i równego traktowania wykonawców. Aby móc to wykazać,

w poszczególnych programach ustalone są różne zasady udzielania zamówień, które w zależności od wartości zamówienia mogą wymagać zebrania określonej liczby ofert, opublikowania ogłoszenia na stronie internetowej bądź w „bazie konkurencyjności”, czy też przestrzegania własnego regulaminu udzielania zamówień lub wykazania przeprowadzania rozeznania rynku. Podmioty sektora publicznego zobowiązane są także do stosowania ustawy Prawo zamówień publicznych. Jeśli jesteś osobą odpowiedzialną za projekt, to zaplanowanie zamówień zgodnie z wymogami programowymi powinno być jedną z pierwszych rzeczy, którą powinienes zrobić.

Zastanów się nad szacunkową wartością zamówienia, która może determinować procedury udzielania zamówień, a tym samym sposób ich udokumentowania. Pamiętaj, że występowanie podobnych do siebie wydatków w wielu pozycjach budżetu projektu (choć o niskiej jednostkowej wartości) i rozłożenie ich w czasie (ale jednak okresach zaplanowanych we wniosku o dofinansowanie) może wskazywać, że tak naprawdę mamy do czynienia z jednym, wspólnie szacowanym zamówieniem. W takim wypadku może się okazać, że musimy je ze sobą zsumować, co kompletnie zmieni wymogi dotyczące zamówienia. Nie będzie to wcale oznaczać, że musimy przeprowadzić jedno zamówienie. Można je podzielić, ale i tak szacunkową wartością zamówienia będzie suma wydatków w całym budżecie projektu. W jednostce sektora finansów publicznych dodatkowo musimy zsumować wydatki w projekcie z podobnymi pod względem tożsamości i rodzaju wydatkami w całej instytucji.

Planując zakupy w projekcie, trzeba więc się zastanowić, czy podobnych wydatków nie będzie również w przyszłości, czy nie będziemy zamawiać tego typu usług lub produktów na późniejszych etapach realizacji projektu. Inną wskazówką jest tożsamość naszego dostawcy, czy on te przyszłe dostawy również będzie mógł zaoferować. Warto zapytać komórkę zamówień publicznych w naszej jednostce, czy nie planuje innych zamówień podobnych do kosztów w naszym projekcie.

Ważny jest też opis zamówienia oraz warunki, jakie chcemy postawić wykonawcom naszych usług. Unikajmy opisów faworyzujących określonego wykonawcę, a kryteria wyboru określajmy tak, aby każdy mógł zrozumieć, w jaki sposób były oceniane oferty, dlatego jedna oferta została oceniona wyżej od pozostałych. Kontrola będzie sprawdzała, czy zastosowane zostały obiektywne,

mieralne kryteria. Nasza subiektywna opinia nie będzie wystarczająca. Musimy określić zrozumiałe *kryteria*, minimalizujące subiektywizm w ocenach.

Zamówienia publiczne łączą się również z ryzykiem konfliktu interesów. Pamiętajmy, że chociaż będąc ekspertem w danej dziedzinie, właścicielem firmy specjalizującej się w realizacji zamówień planowanych w projekcie, udzielając zamówień sobie, swoim znajomym czy rodzinie narażamy się na zarzut udzielania zamówienia podmiotowi lub osobie z nami powiązanej, czy to osobowo, czy to finansowo. Naprawdę warto przeczytać dokumenty programowe, a nawet dopytać instytucję, z którą współpracujemy przy rozliczaniu, czy w naszym projekcie nie wystąpi konflikt interesów. Lepiej się dowiedzieć niż popełnić błąd, bo ten może mieć wymiar i konsekwencje finansowe.

Jeśli udzielamy zamówień osobom lub podmiotom, które znamy, współpracujemy z nimi na różnej płaszczyźnie, stanowi to sygnał alarmowy zaistnienia konfliktu interesów. Nie musi on być realny, ale nawet potencjalny lub pozorny. Zastanówmy się – nawet gdy w naszej opinii nie ma takiego konfliktu – to, czy inne osoby inaczej mogłyby postrzegać zaistniałą sytuację. Jeżeli ktoś mógłby mieć wątpliwości co do naszej bezstronności w postępowaniu, to należy traktować ten fakt jako sygnał ostrzegawczy wystąpienia konfliktu interesów. Pamiętajmy, że zamówienia finansowane ze środków unijnych muszą być uczciwe, a wszelkie niedomówienia i niejasności różnorodnych powiązań mogą skutkować podważeniem naszej bezinteresowności.

Kontrola zamówień w projektach stanowi jeden z kluczowych obszarów zapewnienia właściwej dbałości wydatkowania środków unijnych, podobnie jak kontrola budżetu rodzinnego w codziennym życiu. W obu przypadkach staramy się dokonywać racjonalnych wyborów, otrzymując dobre jakościowo produkty w korzystnej cenie. Różnicą jest dokumentowanie tych wyborów. W projektach unijnych musimy stosować się do określonych procedur udzielania zamówień oraz wykazać się ich przestrzeganiem. Domowe zakupy są pewnie mniej sformalizowane, co nie znaczy, że nie musimy ich czasami bardzo mocno uzasadnić, a nawet uzyskać aprobatę księgowego ogniska domowego.

SZYMON DENIS
Wydział Kontroli
Centrum Projektów Europejskich

RODO w pytaniach – kontynuacja...

Rozmowa z **Grzegorzem Abgarowiczem** – inspektorem ochrony danych w Centrum Projektów Europejskich, trenerem kursów dla inspektorów ochrony danych, ekspertem w dziedzinie bezpieczeństwa organizacji (w tym bezpieczeństwa informacji, zarządzania ryzykiem i ciągłością działania), autorem licznych publikacji w tym zakresie oraz pracownikiem naukowo-dydaktycznym Uniwersytetu Kardynała Stefana Wyszyńskiego w Warszawie.

W niektórych instytucjach pojawia się funkcja inspektora ochrony danych (IOD). Kiedy jest to wymagane przepisami prawa?

Mamy z tym do czynienia, gdy administrator jest organem lub podmiotem publicznym, kiedy przetwarzanie wymaga regularnego i systematycznego monitorowania osób, których dane są przetwarzane na dużą skalę lub gdy przetwarzamy duże ilości danych szczególnych kategorii.

Duża skala, duże ilości? To nieostre określenia.

Zwróciła pani uwagę na ciekawą rzecz. RODO często posługuje się dość ogólnymi pojęciami. W tym przypadku przyjmuje się, że przetwarzanie dotyczy około 5 tys. rekordów średniorocznie. Rekord to jedna dana osobowa, np. imię, nazwisko, adres zamieszkania, adres e-mail. Wracając zatem do roli inspektora – warto zaznaczyć, że inspektor nie zdejmuje z administratora odpowiedzialności za właściwe, zgodne z prawem i zasadami przetwarzanie oraz ochronę danych

osobowych. Co więcej, inspektor nie uczestniczy w tych procesach. Jego rola jest zgoła inna. Powinien on wziąć na swoje barki zadanie informowania administratora o obowiązkach wynikających z rozporządzenia i przepisów krajowych, monitorowania zgodności przetwarzania z tymi przepisami. Pełni także rolę punktu kontaktowego dla Prezesa Urzędu Ochrony Danych Osobowych (UODO), współpracując z jego urzędem oraz wspierając administratora w obszarze projektowania przetwarzania.

I tylko we wskazanych wcześniej sytuacjach administrator danych osobowych powołuje inspektora?

Te trzy okoliczności obligują podmiot do powołania IOD. Niemniej wielu administratorów, którzy nie są do tego prawnie zobowiązani, decyduje się na taki krok.

Dlaczego? Co nimi kieruje?

Powodów jest wiele. Ale, po pierwsze dlatego, że materia RODO jest skomplikowana i dobrze jest mieć „na pokładzie” osobę, która zagwarantuje właściwe przetwarzanie, tym bardziej że kary są dotkliwe i realne. Ostatnio Prezes UODO nałożył na sklep internetowy karę w wysokości ponad 2 mln zł z powodu wycieku danych, a organ nadzorczy w Grecji ukarał jedną z największych firm doradczych za nieprawidłowo zidentyfikowaną podstawę prawną przetwarzania danych swoich pracowników. Drugi powód to profesjonalna opieka w przypadku naruszenia danych. IOD to ktoś w rodzaju menedżera zarządzania kryzysowego w sytuacjach utraty kontroli nad danymi osobowymi. I trzeci powód – prestiż. Firma deklarując, że zatrudnia inspektora, komunikuje swoim klientom, że poważnie podchodzi do przetwarzania danych osobowych, a informacje, gromadzone na ich temat, są bezpieczne. Bezpieczne są informacje, a więc i sami klienci.

PRAWA PRZYSŁUGUJĄCE W ZWIĄZKU Z PRZETWARZANIEM DANYCH OSOBOWYCH:

- prawo dostępu do swoich danych
- prawo do sprostowania danych
- prawo do bycia zapomnianym
- prawo do ograniczenia przetwarzania danych
- prawo do przenoszenia danych
- prawo do sprzeciwu oraz do niepodlegania decyzjom opartym na zautomatyzowanym przetwarzaniu

Powiedział pan, że RODO z jednej strony nakłada na administratora obowiązki, z drugiej zaś daje nam – osobom, których dane są przetwarzane – określone prawa. Jakie one są i jak z nich skutecznie skorzystać?

O części naszych praw już wspomniałem wcześniej w kontekście obowiązków administratora. Chciałbym jednak poruszyć inny problem. Należy przypomnieć, że prawa te zostały ujęte w rozporządzeniu w celu ochrony naszej wolności – przede wszystkim prywatności, a my powinniśmy korzystać z nich we właściwy sposób. Musimy znać swoje prawa i wiedzieć, w jakich sytuacjach możemy się na nie powołać. Bardzo często dochodzi do sytuacji, w których osoba fizyczna domaga się praw, które jej nie przysługują. Zdarzają się żądania usunięcia danych w sytuacjach, kiedy nie jest to możliwe lub osoba cofa zgodę na przetwarzanie, której nigdy nie udzieliła, a administrator przetwarza dane na podstawie uzasadnionego interesu administratora lub umowy. Tak samo dzieje się w przypadku składania skarg do Prezesa Urzędu Ochrony Danych Osobowych. W pierwszych trzech miesiącach obowiązywania RODO złożono około 2,4 tys. skarg, z czego tylko 60 było poprawnych. Prawie 1,8 tys. skarg nie zawierało żądania, jakie osoba pisząca wysuwa, jej podpisu czy adresu zamieszkania. Braki te uniemożliwiają urzędowi wszczęcie postępowania administracyjnego. Tak więc bardzo często brak podstawowej wiedzy prowadzi do sytuacji, w której administrator czuje się zwolniony z obowiązku realizacji naszego prawa. Warto przypomnieć, że każdy administrator ma trzydzieści dni na poinformowanie nas o sposobie realizacji

naszego żądania, a w sytuacjach bardziej skomplikowanych dodatkowo dwa miesiące. Niemniej w ciągu tych pierwszych trzydziestu dni powinniśmy zostać poinformowani o wydłużeniu terminu lub niemożności spełnienia naszego żądania wraz z wyjaśnieniem powodów.

Czy tylko brak wiedzy jest przyczyną takich sytuacji?

Przyczyn jest wiele, ale najważniejsza jest rzeczywistość niewystarczająca edukacja w tym zakresie. Czasem spotykam się z sytuacjami, kiedy ktoś postanawia skorzystać ze swoich praw, ponieważ namówili go do tego znajomi. Zwraca się do administratora, np. o usunięcie swoich danych przetwarzanych na platformach internetowych, a potem dziwi się, że ktoś usunął jego konto i nie ma już dostępu do informacji, które tam gromadził. Takie rzeczy dzieją się naprawdę często. Drugi powód to proceder wykorzystywania przez nieuczciwych administratorów naszej niewiedzy, którzy dzięki temu wciąż mogą bezkarnie nękać nas telefonami czy mailami, a nawet sprzedawać nasze dane innym podmiotom. W konsekwencji przestajemy kontrolować nasze dane osobowe, a to z kolei prowadzi do ryzyka wykorzystania ich w sposób zagrażający naszemu bezpieczeństwu.

Czyli czas poruszyć wątek zagrożeń związanych z utratą kontroli nad swoimi danymi osobowymi.

Tak. To ważne zagadnienie, ale nad tym problemem pochylił się podczas naszego kolejnego spotkania, ponieważ temat ten wymaga szczegółowego omówienia.

ALEKSANDRA OBARSKA

**Wydział Informacji Funduszy Europejskich
Centrum Projektów Europejskich**

PAMIĘTAJ!

Zanim wystąpisz do UODO, zgłoś swoje żądanie administratorowi.

Ma on obowiązek odpowiedzi w ciągu trzydziestu dni.

Jeżeli administrator zignoruje żądanie albo odpowiedź nie będzie dla Ciebie satysfakcjonująca, możesz złożyć skargę do urzędu.

Wszelkie informacje wraz z formularzami do pobrania można znaleźć na stronie: uodo.gov.pl

Punkty Informacyjne Funduszy Europejskich

Usługi PIFE

**Diagnoza
pomysłu**

**Wskazanie źródeł
wsparcia z FE**

**Konsultacje na etapie
przygotowania wniosku**

**Konsultacje na etapie
realizacji projektu**

**Szkolenia
na temat FE**

**Spotkania
informacyjne**

73

**punkty
informacyjne**

318 639

**konsultacji
w 2018 roku**

Centralny Punkt Informacyjny (Warszawa)

Główne Punkty Informacyjne

(Białystok, Bydgoszcz, Gdańsk, Katowice, Kielce, Kraków,
Lublin, Łódź, Olsztyn, Opole, Poznań, Rzeszów, Szczecin,
Toruń, Warszawa, Wrocław, Zielona Góra)

Lokalne oraz Mobilne Punkty Informacyjne (w całej Polsce)

Konsultacje

telefoniczne

e-mailowe

pisemne

bezpośrednie

Zapytaj

o Fundusze Europejskie

Znajdź najbliższy
Punkt Informacyjny na

www.FunduszeEuropejskie.gov.pl/punkty

Bezpłatne konsultacje

Konsultacje indywidualne u klienta
(po uzgodnieniu z PIFE)

w Centrum

„w Centrum – Magazyn Projektów Europejskich” to kwartalnik wydawany przez jednostkę budżetową Centrum Projektów Europejskich w celu popularyzacji wiedzy o Funduszach Europejskich (FE) oraz o projektach współfinansowanych ze środków unijnych. Intencją wydawcy jest integrowanie wiedzy o dostępnych FE, które leżą w gestii różnych instytucji i dostarczanie kompleksowych informacji potencjalnym wnioskodawcom oraz innym odbiorcom.

Redakcja

Aneta Komosa, Magdalena Majewska, Aleksandra Obarska, Andrzej Słodki, Agnieszka Sobaszek-Aumüller, Agnieszka Wojda, Centralny Punkt Informacyjny Funduszy Europejskich.

Redakcja współpracuje także z autorami zewnętrznymi.

Zapraszamy do zgłaszania propozycji tematów, które Państwa zdaniem warto opisać szczegółowo w kolejnych wydaniach magazynu.

Kontakt

redakcja@cpe.gov.pl
Centrum Projektów Europejskich
ul. Domaniewska 39a
02-672 Warszawa
www.cpe.gov.pl
www.FunduszeEuropejskie.gov.pl

Publikacja współfinansowana jest ze środków Funduszu Spójności z Programu Operacyjnego Pomoc Techniczna 2014–2020.

Informacje podawane w magazynie „w Centrum” nie stanowią oficjalnego stanowiska Instytucji Zarządzających, Pośredniczących i Wdrażających poszczególne Programy Operacyjne i nie mogą stanowić podstawy do formułowania jakichkolwiek roszczeń. Nie stanowią także oferty w rozumieniu prawa polskiego. Redakcja „w Centrum” nie odpowiada za błędną interpretację udzielonych informacji, ani za skutki czynności podjętych na ich podstawie.

Egzemplarz bezpłatny
Nakład: 2500 egz.

Projekt okładki

Tomasz Stefaniak z wykorzystaniem ilustracji od Kudryashka (depositphotos)

Opracowanie graficzne i skład

Tomasz Stefaniak

Druk

ZAPOL Sobczyk Spółka Jawna
al. Piastów 42, 71-062 Szczecin
tel. +48 91 435 19 00,
www.zapol.com.pl

CENTRUM PROJEKTÓW
EUROPEJSKICH

www.FunduszeEuropejskie.gov.pl

**Punkt
Informacyjny**
Fundusze Europejskie

**Rzeczpospolita
Polska**

Unia Europejska
Europejskie Fundusze
Strukturalne i Inwestycyjne

